

ADMINISTRĒŠANAS SISTĒMAS IZVĒRTĒJUMS ZAĻĀS INFRASTRUKTŪRAS ELEMENTU IZVEIDOŠANAI: JURIDISKĀS ATTIECĪBAS AR ZEMES ĪPAŠNIEKIEM, KOMPENSĀCIJAS, ATĻAUJAS, SASKAŅOJUMI

**LIFE GoodWater IP A1 aktivitāte "Sagatavošanās darbības lauksaimniecības radītā
piesārņojuma mazināšanai"**

Rīga, 2023

Administrēšanas sistēmas izvērtējums zaļās infrastruktūras elementu izveidošanai: juridiskās attiecības ar zemes īpašniekiem, kompensācijas, atļaujas, saskaņojumi

Atskaites autors: Iveta Grudovska, Biedrība “Zemnieku saeima”

© Foto: Wirestock/Freepik

Citēšanas paraugs: Iveta Grudovska, Biedrība “Zemnieku saeima”. 2023. Administrēšanas sistēmas izvērtējums zaļās infrastruktūras elementu izveidošanai: juridiskās attiecības ar zemes īpašniekiem, kompensācijas, atļaujas, saskaņojumi. LIFE GoodWater IP, Rīga, 61 lpp.

Materiāls tapis integrētā projektā “Latvijas upju baseinu apsaimniekošanas plānu ieviešana laba virszemes ūdens stāvokļa sasniegšanai” (LIFE GOODWATER IP, LIFE18 IPE/LV/000014), kas ir saņēmis finansējumu no Eiropas Savienības LIFE Programmas un Valsts reģionālās attīstības aģentūras.

Informācija atspoguļo tikai LIFE GOODWATER IP īstenotāju redzējumu, un Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra neatbild par to, kā tiek izmantota šeit paustā informācija.

© Iveta Grudovska, Biedrība “Zemnieku saeima”, 2023

Dokumenta izstrādes lapa	
Dokumenta versijas numurs	v 1.1
Dokumenta plānotais izstrādes datums	06.2022
Dokumenta faktiskais izstrādes datums	12.2022.
Dokumenta aktuālās versijas izstrādes datums	06.2023.
Projekta aktivitātes/apakšaktivitātes numurs	A1

Kopsavilkums

Uzsākot projekta LIFE Goodwater IP (turpmāk – Projekts) zaļās infrastruktūras ieviešanas aktivitātes, uzsvars likts tikai uz buferjoslām. Tomēr Projekta gaitā, izstudējot ārvalstu literatūru un cieši sadarbojoties ar Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes (turpmāk – LBTU) Vides un ūdenssaimniecības katedras ekspertiem, nonākts pie secinājuma, ka barības vielu noplūžu no lauksaimnieciskās darbības mazināšanai vajadzīga kompleksa pieeja. Tāpēc pirms rekomendāciju sniegšanas par konkrēto videi draudzīgu meliorācijas elementu izvietojumu lauksaimnieku īpašumos bija svarīgi novērtēt, kādas ir prasības šādu elementu izveidošanai. Būtiski bija arī apkopot Projektā gūto pieredzi par praktisku zaļās infrastruktūras elementu izveidošanas procesu.

Zaļās infrastruktūras elementi jeb videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementi ir uzskatāmi par meliorācijas sistēmas sastāvdaļu neatkarīgi no tā, kur tie tiks ieviesti – viena īpašnieka, koplietošanas, pašvaldības vai valsts sistēmās. Atbilstoši normatīvajiem aktiem, jebkuram zaļās infrastruktūras projektu īstenotājam ir jāievēro konkrēta procedūra: jāpaziņo par savu nodomu būvniecības informācijas sistēmā (turpmāk – BIS); sekojoši vai vienlaikus jāsameklē sertificēts projektētājs un valsts SIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" (turpmāk – ZMNĪ) jāsaņem tehniskie noteikumi konkrētās darbības – videi draudzīgu meliorācijas sistēmas elementu – izveidošanai. Pēc projekta izstrādes var uzsākt būvniecību vai meliorācijas sistēmu rekonstrukciju atbilstoši prasībām.

Vienīgais likumdošanas akts, kurā apkopoti videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementi un to kritēriji, ir noteikumi par valsts un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) atbalsta saņemšanu infrastruktūras attīstībai. Tomēr, tā kā šobrīd Latvijā nav paredzēts ES atbalsts viena īpašnieka meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai, tiem ir tikai rekomendējošs raksturs. Vairāki no elementiem minētajos noteikumos ir aprakstīti tikai vispārīgi. Tādēļ ir apgrūtināta to precīza uzprojektēšana, ieviešana un uzturēšana. Lai risinātu šo trūkumu un attīstītu zaļo infrastruktūru, lietderīgi būtu sākt ar valsts pilotprojektu (īstenotu atbilstoši LBTU pētnieku rekomendācijām, noteiktu laika periodu veicot elementu efektivitātes monitoringu Latvijas klimatiskajos un daļēji arī specifiskajos (bebru ietekme) apstākļos). Konkrētos elementus saimniecību līmenī varētu rekomendēt tikai pēc tam. Tāpēc visi zaļās infrastruktūras elementi, kurus Projekta gaitā izvietosim lauksaimnieku īpašumos, sākotnēji pildīs demonstrējuma objekta funkcijas un ne vienmēr varēs prognozēt konkrētus augu barības vielu noplūžu samazināšanas apjomus.

Līgumu slēgšana ar zemes īpašniekiem šobrīd apgrūtināta ir vairāku aspektu dēļ (zināšanu trūkums, birokrātija, intereses trūkums u.c.). Izveidojot atbalsta sistēmu zaļās infrastruktūras elementu vienkāršotai vai atvieglotai izbūvei, tiktu sperts nozīmīgs solis meliorācijas sistēmas attīstībā. Kamēr šādas atbalsta sistēmas nav, tikmēr sarunas ar zemes īpašniekiem tiek veiktas individuāli. Projekta pieredzi noteikti varēs izmantot, lai šos procesus uzlabotu un optimizētu.

Summary

At the beginning of the green infrastructure implementation activities within project LIFE Goodwater IP (Project), the focus was initially placed solely on buffer zones. However, as the Project progressed, through studying foreign literature and closely collaborating with experts from the Environmental and Water Management Department of the Latvia University of Life Sciences and Technologies (LBTU), it was concluded that a comprehensive approach is needed to reduce nutrient runoff from agricultural activities. Therefore, before providing recommendations for the placement of specific environmentally friendly melioration elements on farmers' properties, it was crucial to assess the requirements for establishing such elements. It was also important to analyse green infrastructure element implementation experience.

Green infrastructure elements, also known as elements of environmentally friendly melioration systems, are considered part of the melioration system regardless of where they will be implemented – on individual, shared, municipal, or state systems. According to regulatory acts, any implementer of green infrastructure projects must follow a specific procedure: they must declare their intent in the construction information system (BIS); subsequently, they must find a certified designer and obtain technical regulations from the State Ltd "Real Estate of the Ministry of Agriculture" (ZMNĪ) for the creation of specific environmentally friendly melioration system elements. After developing a project, construction or reconstruction of melioration systems can begin in accordance with the requirements.

The only legislative act that describes environmentally friendly melioration system elements is the Regulations on receiving state and European Union (EU) support for infrastructure development. However, since there is currently no EU support in Latvia for the reconstruction of individual melioration systems, these criteria are only of a recommendatory nature. Several of the elements described in the regulations are outlined only in general terms. Therefore, their precise design, implementation, and maintenance are challenging. To address this shortcoming, it would be useful to start with a national pilot project (implemented in accordance with the recommendations of LBTU researchers, with a specified period for monitoring the effectiveness of elements in Latvian climate and, in part, specific conditions like beaver impact). Specific elements at the farm level could be recommended only after that. Therefore, all green infrastructure elements placed on farmers' properties during the Project will initially serve as demonstration objects, and specific reductions in nutrient runoff cannot always be predicted.

Entering into contracts with landowners is currently hindered by several aspects (lack of knowledge, bureaucracy, lack of interest, etc.). Creating a support system for simplified or facilitated construction of green infrastructure elements would be a significant step in the development of melioration systems. While such support systems are not in place, negotiations with landowners are carried out on an individual basis. The experience gained from the Project can certainly be used to improve and optimize these processes.

Satura rādītājs

Kopsavilkums	3
Summary.....	4
Saīsinājumu saraksts.....	6
Ievads.....	7
Meliorācijas likums	9
Ministru kabineta noteikumi Nr.714	12
Ministru kabineta noteikumi Nr.612	16
Ministru kabineta noteikumi Nr. 128	18
Ministru kabineta noteikumi Nr.306	20
Ministru kabineta noteikumi Nr. 9	22
Ministru kabineta noteikumi Nr.30	23
Ministru kabineta noteikumi Nr.500	25
Ministru kabineta noteikumi Nr.550	26
Ministru kabineta noteikumi Nr.600	27
Ministru kabineta noteikumi Nr. 776	32
Zaļās infrastruktūras izveidošanas administratīvais process	34
Pielikumi.....	38
1. pielikums. ZMNĪ publicētā informācija par Meliorācijas kadastra informācijas sistēmu	38
2. pielikums. Latvijas melioratoru biedrības publicētā informācija	40
3. pielikums. Latvijas melioratoru biedrības vēstule Zemkopības ministrijai.....	42
4. pielikums. "Saimnieks.lv" raksts par meliorācijas projektu uzsākšanu	43
5. pielikums. Plānā "Prioritārie rīcības virzieni meliorācijas politikā 2021.-2027. gadam" iekļautie rīcības virzieni	45
6. pielikums. Zaļās infrastruktūras elementi	48
7. pielikums. Zaļās infrastruktūras elementu izmaksu aprēķins	48

Saīsinājumu saraksts

BIS	– būvniecības informācijas sistēma
ES	– Eiropas Savienība
LBTU	– Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitāte
LLKC	– Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs
LMB	– Latvijas melioratoru biedrība
MK	– Ministru kabinets
NAI	– notekūdeņu attīrīšanas iekārtas
VARAM	– Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VMD	– Valsts meža dienests
ZM	– Zemkopības ministrija
ZMNI	– Valsts SIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi"

Šajā nodevumā apkopota informācija par būtiskākajiem normatīvajiem aktiem, kas regulē meliorācijas sistēmas, kā arī secinājumi par Projekta gaitā gūto pieredzi zaļās infrastruktūras ieviešanas procesā. Tā kā **zaļās infrastruktūras jeb videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementu** ieviešana ir meliorācijas sistēmu sastāvdaļa, uzsākot pētījumu, tika pieņemts, ka kādā no normatīvajiem aktiem būs detalizētāk raksturots to ieviešanas mehānisms. Diemžēl, izsekojot videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementu ieviešanas procesam (ideācija, plānošana, projektēšana, būvniecība, ekspluatācija), kā tas tiek regulēts būtiskākajos meliorāciju regulējošajos likumdošanas aktos, nonācām pie secinājuma, ka precīzas norādes par videi draudzīgu meliorācijas sistēmu pamatdokumentos nav vispār. Tiešā veidā tikai regulējumā par būvniecību saprotams, ka nepieciešams veikt visus darbus atbilstošā secībā: reģistrējot ieceri BIS, izstrādājot projektu un būvniecību veikt atbilstoši regulējumam.

Sākotnējai iecerei, ka videi draudzīgus meliorācijas sistēmu elementus varētu veikt vienkāršoti, neizstrādājot projektu katrā individuālā gadījumā, bet veidot tipveida projektus, diemžēl nav juridiska pamata, ja vien netiek mainīti attiecīgie normatīvie akti. Šādas izmaiņas gan nevar tapt nekavējoties, jo kā uzskata nozares eksperti, tomēr jāvērtē katra konkrētā videi draudzīgā meliorācijas sistēmu elementa ietekme uz konkrēto meliorācijas sistēmu. Iespējams, ja meliorācijas sistēmu uzturētāji vairāk izvēlētos ieviest videi draudzīgos elementus, uzkrātos lielāka pieredze un varētu veidot tipveida projektus, bet pašlaik pilns būvniecības projekts jāizstrādā katrā gadījumā.

- [Meliorācijas likums](#)
- Ministru kabineta 2010. gada 3. augusta noteikumi Nr. 714 "[Meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi](#)"
- Ministru kabineta 2010. gada 6. jūlija noteikumi Nr. 612 "[Kārtība, kādā nosakāmi un atlīdzināmi zaudējumi, kas saistīti ar meliorācijas sistēmas bojāšanu, iznīcināšanu vai izmantošanas tiesību ierobežošanu](#)"
- Ministru kabineta 2019. gada 26. marta noteikumi Nr. 128 "[Meliorācijas kadastra noteikumi](#)"
- Ministru kabineta 2012. gada 2. maija noteikumi Nr. 306 "[Noteikumi par ekspluatācijas aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm noteikšanas metodiku lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un meža zemēs](#)"

- Ministru kabineta 2018. gada 4. janvāra noteikumi Nr. 9 [“Melioratīvās hidrometrijas darbu veikšanas kārtība”](#)
- Ministru kabineta 2015. gada 27. janvāra noteikumi Nr. 30 [“Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai”](#)
- Ministru kabineta 2014. gada 19. augusta noteikumi Nr. 500 [“Vispārīgie būvnoteikumi”](#)
- Ministru kabineta 2014. gada 16. septembra noteikumi Nr. 550 [“Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi”](#)
- Ministru kabineta 2014. gada 30. septembra noteikumi Nr. 600 [“Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu konkursu veidā pasākumam “Ieguldījumi materiālajos aktīvos”](#)
- Ministru kabineta 2021. gada 30. novembra noteikumi Nr. 776 [“Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība atklātu projektu konkursa veidā pasākumā “Ieguldījumi materiālajos aktīvos” 2014.–2020. gada plānošanas perioda pārejas laikā 2021. un 2022. gadā”](#)

Pielikumos apkopoti izglītojoši materiāli, kas zemju īpašniekiem varētu būtu noderīgi, izvēloties piemērotāko risinājumu meliorācijas sistēmu uzturēšanai un uzlabošanai.

Nodevuma izstrādes gaitā veikta normatīvo aktu, dokumentu un publikāciju analīze, kā arī veiktas konsultācijas/intervijas ar LBTU un ZMNĪ speciālistiem.

Meliorācijas likums

Meliorācijas likums definē terminus un nosaka vispārīgas prasības meliorācijas sistēmu pārvaldības mehānismam, kā arī būvniecībai, ekspluatācijai, uzturēšanai un pārvaldībai.

Attiecībā uz regulējumu zaļajai infrastruktūrai – likumā noteikts, ka ZMNĪ izdod tehniskos noteikumus darbībām, kas ietekmē meliorācijas sistēmas darbību. Likums skaidri nenosaka, kā jārikojas, ja vēlas ierīkot videi draudzīgus meliorācijas sistēmu elementus viena īpašnieka vai koplietošanas, vai valsts meliorācijas sistēmās. Likums definē – pie jebkādas darbības meliorācijas sistēmās, jāsaņem ZMNĪ tehniskie noteikumi. Likumā arī norādīta atbildība par meliorācijas sistēmu bojāšanu.

Turpinājumā sniegti būtiskākie ar zaļo infrastruktūru saistītie likuma panti, svarīgākos iekrāsojot.

3.pants. Zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam ir tiesības veikt meliorāciju, ievērojot normatīvajos aktos par meliorācijas sistēmas būvniecību noteiktās prasības, un pienākums ekspluatēt un uzturēt meliorācijas sistēmu atbilstoši attiecīgu normatīvo aktu prasībām.

4.pants. (1) Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" izdod tehniskos noteikumus šādām darbībām meliorētajās zemēs un ekspluatācijas aizsargjoslās ap meliorācijas būvēm un ierīcēm:

- 1) būvju un inženierkomunikāciju būvniecībai, pārvietošanai un pārbūvei;
- 2) derīgo izrakteņu ieguvei;
- 3) meža ieaudzēšanai;
- 4) kokaugu stādījumu ieaudzēšanai lauksaimniecībā izmantojamā meliorētajā zemē;
- 5) citām darbībām vietās, kur tas var traucēt meliorācijas sistēmas darbības režīmu.

(2) Tehnisko noteikumu saņemšanai nekustamā īpašuma īpašnieks vai tiesiskais valdītājs vai tā pilnvarota persona iesniedz valsts sabiedrībai ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" iesniegumu, kurā pamato ieceri un kuram pievieno paredzētā pasākuma vietas atrašanās plānu mērogā 1:10 000 vai augstākas noteiktības mērogā.

10.pants. Meliorācijas sistēmas būvniecību kontrolē pašvaldības būvvalde.

11.pants. Meliorācijas sistēmas ekspluatāciju un uzturēšanu uzrauga valsts un pašvaldību institūcijas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

12.pants. Zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs nodrošina iespēju piekļūt meliorācijas būvēm un ierīcēm, kas atrodas viņa īpašumā vai tiesiskajā valdījumā esošās zemes robežās, amatpersonām un to pilnvarotām vai norīkotām personām, kuras kontrolē un uzrauga meliorācijas sistēmu vai veic darbus, kas saistīti ar meliorācijas sistēmas inventarizāciju, būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu.

19.pants. Valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecību, uzturēšanu un ekspluatāciju nodrošina valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi".

20.pants. Melioratīvās hidrometrijas hidrometriskos posteņus uztur, tajos sistemātiskus novērojumus, mērījumus un aprēķinus veic un hidrometrijas datu pieejamību sabiedrībai nodrošina valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi".

22.1 pants. (1) Pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgās zemes īpašnieki vai tiesiskie valdītāji. Pašvaldība var piedalīties pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā.

(2) Kārību, kādā pašvaldība piedalās pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā, kā arī kārību, kādā pašvaldība piedalās pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecības, ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksu segšanā, nosaka Ministru kabinets.

22.2 pants. (1) Pašvaldība pieņem lēmumu par pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas statusa piešķiršanu. Pirms lēmuma pieņemšanas pašvaldība saskaņo ar valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" koplietošanas meliorācijas sistēmas atrašanās vietu, meliorācijas kadastra apzīmējumus un garumu, kā arī noskaidro un izvērtē to zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju viedokli, kuru zemes gabalu robežās atrodas koplietošanas meliorācijas sistēma. Pieņemto lēmumu var pārsūdzēt tiesā Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Lēmuma pārsūdzēšana neaptur tā darbību.

25.2 pants. Meliorācijas sistēmu īpašniekiem ir pienākums saskaņot ar zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju meliorācijas sistēmas būvniecības ieceri. Būvniecības ieceres saskaņošanas procedūru var aizstāt ar savlaicīgu zemes īpašnieka vai tiesiskā valdītāja informēšanu rakstveidā, ja plānota valsts meliorācijas sistēmu, valsts nozīmes meliorācijas sistēmu un pašvaldības meliorācijas sistēmu atjaunošana, nemainot iepriekš noteiktās aizsargjoslas platumu vai aizsargjoslas lielumu.

33. pants. (1) Par meliorācijas sistēmas pielūžņošanu, piesārņošanu, aizaudzēšanu vai aizsprostošanu piemēro naudas sodu fiziskajai personai no trim līdz četrdesmit naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no divdesmit līdz simt naudas soda vienībām.

(2) Par meliorācijas sistēmas bojāšanu vai iznīcināšanu piemēro naudas sodu fiziskajai personai no četrpadsmit līdz simt četrdesmit naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no divdesmit astoņām līdz divsimt astoņdesmit naudas soda vienībām.

34. pants. Administratīvā pārkāpuma procesu par šā likuma 33.pantā minētajiem pārkāpumiem veic pašvaldības būvvaldes amatpersona vai pašvaldības vides kontroles amatpersona.

Likumam pakārtotie Ministru kabineta (turpmāk – MK) noteikumi:

5. Līdz attiecīgo Ministru kabineta noteikumu spēkā stāšanās dienai, bet ne ilgāk kā līdz 2010.gada 30.jūnijam ir piemērojami šādi Ministru kabineta noteikumi, ciktāl tie nav pretrunā ar šo likumu:

1) Ministru kabineta 2004.gada 8.aprīļa noteikumi Nr.272 "Meliorācijas sistēmu ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi";

- 2) *Ministru kabineta 2004.gada 1.jūnija noteikumi Nr.520 “Kārtība, kādā nosakāmi un atlīdzināmi zaudējumi, kas saistīti ar meliorācijas sistēmu bojāšanu, iznīcināšanu vai to izmantošanas tiesību ierobežošanu”;*
- 3) *Ministru kabineta 2004.gada 27.jūlija noteikumi Nr.629 “Meliorācijas kadastra noteikumi”;*
- 4) *Ministru kabineta 2004.gada 3.augusta noteikumi Nr.662 “Koplietošanas meliorācijas sistēmu būvniecības, ekspluatācijas un uzturēšanas izmaksu aprēķina, to sadales un norēķinu kārtība”.*

Lai noteiktu, vai kādos no Meliorācijas likumam pakārtotajiem MK noteikumiem zaļās infrastruktūras ierīkošanas kārtība ir definēta precīzāk, turpinājumā tie analizēti, sniedzot arī fragmentus no MK noteikumiem, kas reglamentē jebkuras darbības saistībā ar meliorācijas sistēmām.

Ministru kabineta noteikumi Nr.714

Rīgā 2010.gada 3.augustā (prot. Nr.40 22.§)

Meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi

Izdoti saskaņā ar Meliorācijas likuma 25.pantu

MK noteikumos Nr.714 nav precīzi noteikts, ko drīkst darīt zemes īpašnieks, ja vēlas jau esošajās meliorācijas sistēmās izvietot videi draudzīgus meliorācijas sistēmu elementus. Tomēr šajos noteikumos ir ļoti precīzi raksturots, kas darāms sev piederošās meliorētās zemēs.

7. punktā norādīti dažādi kopšanas un uzturēšanas darbi, kas veicami jebkuram meliorācijas sistēmu uzturētājam, piemēram, veicama dažādu grāvju attīrīšana, tostarp koku un krūmu, kas traucē ūdens plūsmu vai meliorācijas sistēmas uzturēšanas darbu veikšanu, aku pārsegšana un attīrīšana, kā arī citi darbi.

Īpaša uzmanība jāpievērš punktam, kurš limitē kokaugu izvietošanu meliorācijas sistēmās.

1. Noteikumi nosaka prasības, kas zemes īpašniekam vai tiesiskajam valdītājam jāievēro meliorācijas sistēmas izmantošanā, kopšanā un saglabāšanā.

2. Meliorācijas sistēmu izmanto atbilstoši paredzētajam mērķim, kopj un saglabā tā, lai tās darbība nodrošinātu zemes ilgtspējīgu izmantošanu, nepasliktinot citu zemes īpašnieku vai tiesisko valdītāju zemes izmantošanas iespējas un meliorācijas sistēmas darbību.

3. Meliorācijas sistēmu saglabā, nepieļaujot darbības, kas:

3.1. bojā vai iznīcina meliorācijas sistēmas būves un ierīces;

3.2. patvaļīgi maina izbūvētas meliorācijas sistēmas izvietošanu un sākotnējos parametrus;

3.3. pielūžņo, piesārņo, aizaudzē vai aizsprosto ūdensnotekas, caurtekas, hidrotehniskās un drenāžas būves un to ekspluatācijas aizsargjoslas vai traucē to darbības režīmu.

4. Lai noteiktu meliorācijas sistēmas bojājumus un veiktu kopšanas darbus, zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs apseko meliorēto zemi pēc pavasara palu un vasaras plūdu maksimuma beigām un novērtē meliorācijas sistēmas būvju un ierīču darbību:

4.1. viena īpašuma un pašvaldības meliorācijas sistēmu īpašnieki vai tiesiskie valdītāji veic šo noteikumu 7.punktā minētos pasākumus vai meliorācijas sistēmas renovācijas vai rekonstrukcijas darbus;

4.2. koplietošanas meliorācijas sistēmas īpašnieki vai tiesiskie valdītāji veic šo noteikumu 7.punktā minētos pasākumus vai vienojas ar pārējiem meliorācijas sistēmas lietotājiem par uzraudzības un kopšanas darbu vai meliorācijas sistēmas renovācijas vai rekonstrukcijas darbu izpildi;

4.3. valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" organizē vai veic valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmas preventīvos pasākumus, kopšanas darbus vai renovācijas vai rekonstrukcijas darbus.

5. Pēc meliorētās zemes un meliorācijas sistēmas pārbaudes dabā (ja nepieciešams, arī meliorācijas kadastra (nosprauduma) plānā) atzīmē atklātās bojājumu vietas un novērtē atklātos bojājumus pēc to novēršanas steidzamības.

6. Par steidzami novēršamiem uzskatāmi tādi progresējoši meliorācijas sistēmas bojājumi, kas var būt par iemeslu meliorācijas būvju vai ierīču sabrukumam, infrastruktūras objektu ekspluatācijas traucējumiem, apdzīvotu vietu applūšanas draudiem, lielākiem kultūraugu audzēšanas un lauku apstrādāšanas traucējumiem vai meža zemes mitruma regulēšanas traucējumiem.

(Grozīts ar MK 19.11.2013. noteikumiem Nr.1321)

7. Zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs nodrošina meliorācijas sistēmas kopšanu un saglabāšanu tā, lai nepieļautu meliorētās zemes vai piegulošās teritorijas degradāciju, ievēro noteiktos aprobežojumus aizsargjoslās ap meliorācijas būvēm un ierīcēm un veic šādas kopšanas darbus:

7.1. ūdensnoteku, novadgrāvju, kontūrgrāvju un susinātājgrāvju gultnēs un nogāzēs:

7.1.1. novāc kokus, koku un krūmu atvases, kas traucē ūdens plūsmu gultnē vai meliorācijas sistēmas uzturēšanas darbus, kā arī renovācijas vai rekonstrukcijas būvdarbus;

7.1.2. izvāc grunts ieskalojumus, sadzīves atkritumus un kritušus kokus, pielūžņojumu, piesērējumu, bebru aizsprostojumus;

7.1.3. labo gultnes nostiprinājumus un virszemes noteces novadīšanas teknes;

7.1.4. iztīra caurteku piesērējumu un atjauno to konstruktīvos elementus;

7.1.5. labo nogāžu lokālas deformācijas un kājnieku laipu konstruktīvo elementu bojājumus;

7.2. ekspluatācijas aizsargjoslas platumā ap ūdensnotekām (regulētām vai ierīkotām) novāc:

7.2.1. augošus krūmus un kokus (to celmus un saknes), ja tie traucē veikt meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju ekspluatācijas un uzturēšanas darbus, kā arī renovācijas vai rekonstrukcijas būvdarbus;

7.2.2. sadzīves atkritumus un pielūžņojumu;

7.3. drenu sistēmā:

7.3.1. drenu aku nosedz ar vāku un ierīko signālstabiņu, ja tāda nav;

7.3.2. tīra drenu akas piesērējumu;

7.3.3. tīra un, ja nepieciešams, atjauno uztvērējaku filtra materiālu;

7.3.4. tīra vai padziļina virszemes ūdens uztvērēju un uztvērējaku pieteces savācējtilpes un ierīko signālstabiņus, ja tādu nav;

7.3.5. nepieļauj koku un krūmu augšanu tās nosusināmajā platībā;

7.3.6. labo drenu bojājumus lokālo grunts iebrukumu (piltuvju) vietās uz drenu vadu trasēm;

7.3.7. labo teknes un attīra drenu kolektoru iztekas no sanesumiem;

7.3.8. applauj zāli un novāc kokaugus ap drenu kolektoru iztekām – ne mazāk kā piecu metru attālumā uz katru pusi no iztekas;

7.3.9. skalo drenu kolektorus;

7.4. aizsargdambī:

7.4.1. labo lokālas aizsargdambja ķermeņa deformācijas;

7.4.2. novāc kokus, koku un krūmu atvases;

7.4.3. aizber dzīvnieku alas;

7.4.4. uzber aizsargdambja virsmas lokālos pazeminājumus līdz projektētajai augstuma atzīmei;

7.5. sūkņu stacijā, novadbūvē, ūdens līmeņu savienošanas un citās hidrotehniskajās būvēs:

7.5.1. veic iekārtu apkopi;

7.5.2. atjauno metāla daļu krāsojumu un pretkorozijas pārklājumu;

7.5.3. labo koka konstrukciju bojājumus un atjauno krāsojumu;

7.5.4. aizdarina plaisas un izdrupumus betona konstrukcijās;

7.5.5. labo nogāžu nostiprinājuma bojājumus un izskalojumus;

7.5.6. novērš būves konstrukciju deformācijas vai nevienmērīgas sēšanās sekas;

7.6. meža zemēs novadgrāvju, susinātājgrāvju un kontūrgrāvju atbērtnes pusē, bet ne vairāk kā astoņu metru attālumā no krotas un grāvja otrā pusē viena metra attālumā no grāvja krotas novāc augošus krūmus un kokus (to celmus un saknes), ja tie traucē veikt meliorācijas sistēmas un uz tās esošās hidrotehniskās būves ekspluatācijas un uzturēšanas darbus, kā arī renovācijas vai rekonstrukcijas būvdarbus. Minētajos gadījumos kokus cērt saskaņā ar normatīvajiem aktiem par koku ciršanu ārpus meža.

(Grozīts ar MK 19.11.2013. noteikumiem Nr.1321)

8. Ūdensnotekas, novadgrāvjus, ūdenskrātuves un to būves pārbauda un preventīvos pasākumus veic pirms paliem, kā arī ilgstošu lietavu periodā, kad jānodrošina ūdens regulēšanas un novadīšanas būvju gatavība izvadīt palielinātu caurplūdumu.

9. Par meliorācijas sistēmas avāriju vai avārijas iespējamību, kuras dēļ var tikt apdraudēta cilvēku dzīvība un veselība, vai nepieciešamību evakuēt cilvēkus un mājdzīvniekus no apdraudējuma zonas zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs informē Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu, pašvaldību, Valsts meža dienestu, ja tas skar meža zemes, valsts sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi" reģionālo meliorācijas nodaļu un personas, kuras var skart avārijas izraisītās sekas, kā arī iezīmē avārijas vietu.

10. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās un mikroliegumos šos noteikumus piemēro tiktāl, ciktāl tie nav pretrunā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju un mikroliegumu aizsardzību un izmantošanu regulējošajiem normatīvajiem aktiem.

(MK 19.11.2013. noteikumu Nr.1321 redakcijā)

Ministru kabineta noteikumi Nr.612

Rīgā 2010.gada 6.jūlijā (prot. Nr.34 13.§)

Kārtība, kādā nosakāmi un atlīdzināmi zaudējumi, kas saistīti ar meliorācijas sistēmas bojāšanu, iznīcināšanu vai izmantošanas tiesību ierobežošanu

Izdoti saskaņā ar [Meliorācijas likuma 9.pantu](#) “Kārtību, kādā nosakāmi un atlīdzināmi zaudējumi, kas saistīti ar meliorācijas sistēmas bojāšanu, iznīcināšanu vai izmantošanas tiesību ierobežošanu, nosaka Ministru kabinets”.

MK noteikumi Nr.612 ir ļoti specifiski noteikumi, kas paredz saukt pie atbildības par meliorācijas sistēmu bojāšanas un piesārņošanas, tostarp par neattīrītu notekūdeņu ievadīšanas sistēmā, vaininiekus.

Tātad, ja nepilnvērtīgi tiek uzbūvēti vides elementi, kas nepietiekami attīra ūdeņus, īpašniekam var nākties maksāt sodu. Vai šī noteikumu norma vispār darbojas, un kurš ierosina pārkāpumu procedūru, īsti skaidrības nav. Būtu nepieciešama izpēte, vai ir ierosināts kāds šāds pārkāpumus un vai kādam zaudējumam izraisītājam ir piestādīts rēķins un svarīgākais – vai šāds rēķins ir ticis apmaksāts.

- 1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā aprēķināmi un atlīdzināmi zaudējumi, kas saistīti ar meliorācijas sistēmas bojāšanu, iznīcināšanu vai izmantošanas tiesību ierobežošanu (turpmāk – zaudējumi).*
- 2. Persona, kas ar pretdarbojošu darbību sabojājusi vai iznīcinājusi meliorācijas sistēmu (arī ievadot saimnieciskās darbības rezultātā pārveidotus un neattīrītus ūdeņus) vai ierobežojusi tās izmantošanas tiesības vai ar bezdarbību pieļāvusi minētās darbības (turpmāk – zaudējumu izraisītājs), zaudējumus atlīdzina pilnā apmērā.*
- 3. Zaudējumus nosaka, pamatojoties uz darbu apjomu, kas nepieciešami, lai atjaunotu bojāto vai iznīcināto meliorācijas sistēmu iepriekšējā stāvoklī vai novērstu meliorācijas sistēmas izmantošanas tiesību ierobežošanu.*
- 4. Šo noteikumu 3.punktā minēto darbu apjomu nosaka eksperts, kam ir būvprakses sertifikāts hidromelioratīvajā būvniecībā, sastādot meliorācijas sistēmas bojājumu aktu (turpmāk – akts) trijos eksemplāros (pielikums).*
- 5. Eksperta izdevumus, kas saistīti ar akta sastādīšanu, sedz persona, kas nodrošina attiecīgās meliorācijas sistēmas ekspluatāciju un uzturēšanu. Eksperta izdevumi piedzenami no zaudējumu izraisītāja.*
- 6. Persona, kas nodrošina attiecīgās meliorācijas sistēmas ekspluatāciju un uzturēšanu, akta sastādīšanā pieaicina zaudējumu izraisītāju. Ja zaudējumu izraisītājs neierodas, zaudējumus nosaka bez viņa līdzdalības.*
- 7. Aktā norāda konstatēto bojājumu apjomu un nosaka termiņu, kurā atjaunojama bojātā vai iznīcinātā meliorācijas sistēma vai atmaksājami atjaunošanas darbos izlietotie līdzekļi.*
- 8. Vienu akta eksemplāru izsniedz vai nosūta zaudējumu izraisītājam, otru – personai, kas nodrošina attiecīgās meliorācijas sistēmas ekspluatāciju un uzturēšanu, bet trešais eksemplārs paliek pie eksperta, kas sastādījis aktu.*

9. Zaudējumu izraisītājs aktā noteiktajā termiņā atjauno bojāto vai iznīcināto meliorācijas sistēmu iepriekšējā stāvoklī vai atmaksā personai, kas nodrošina attiecīgās meliorācijas sistēmas ekspluatāciju un uzturēšanu, atjaunošanas darbos izlietos līdzekļus.

10. Ja konstatēto bojājumu atjaunošanas darbu apjoms atbilst būvdarbu apjomam, atjaunošanas darbi veicami atbilstoši meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecību regulējošo normatīvo aktu prasībām.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 128

Rīgā 2019. gada 26. martā (prot. Nr. 16 17. §)
Meliorācijas kadastra noteikumi

Izdoti saskaņā ar [Meliorācijas likuma 14. panta](#) trešo daļu un [16. panta](#) trešo daļu

MK noteikumi Nr. 128 nosaka, ka arī viena īpašnieka meliorācijas sistēmai jāatrodas meliorācijas kadastrā. Tātad, lai viena īpašnieka meliorācijas sistēmās ievietotu vides elementus, tām jābūt iekļautām meliorācijas kadastrā, pretējā gadījumā nav iespējams legāli veikt darbus atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

11. Meliorācijas kadastrā reģistrētai meliorācijas sistēmai sabiedrība nosaka vienu no šādiem meliorācijas sistēmas statusiem:

11.1. valsts meliorācijas sistēma – valstij piederošai poldera sūkņu stacijai un hidrotehniskai būvei;

11.2. valsts nozīmes meliorācijas sistēma:

11.2.1. ūdensnotekai – regulētai ūdenstecei vai speciāli raktai gultnei, kuras sateces baseins ir vismaz 10 kvadrātkilometru vai kuras kopgarums ir vismaz pieci kilometri, liela diametra kolektoram uz tās, starpvalstu ūdensnotekai, valstij piederošam poldera sūkņu stacijas krājbaseinam un kanālam;

11.2.2. hidrotehniskām būvēm un ierīcēm, kuru avārijas gadījumā pali vai plūdi apdraudētu vismaz 100 hektāru lielu platību vai apdzīvotu vietu;

11.3. pašvaldības meliorācijas sistēma – pašvaldībai piederošai poldera sūkņu stacijai, hidrotehniskai būvei un inženierbūvei;

11.4. pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēma – koplietošanas meliorācijas sistēmai, pamatojoties uz pašvaldības domes lēmumu;

11.5. koplietošanas meliorācijas sistēma:

11.5.1. ūdensnotekai, liela diametra kolektoram un drenu kolektoram, drenu sistēmai, kas regulē ūdens režīmu divos vai vairākos zemes īpašumos vai tiesiskajos valdījumos;

11.5.2. hidrotehniskām būvēm un ierīcēm, kas nav citu fizisko vai juridisko personu valdījumā, bet atrodas uz koplietošanas ūdensnotekas vai valsts nozīmes ūdensnotekas un ir vairāku fizisko vai juridisko personu īpašumā vai valdījumā;

11.6. viena īpašuma meliorācijas sistēma:

11.6.1. ūdensnotekai un liela diametra kolektoram, drenu sistēmai, kas regulē ūdens režīmu vienā zemes īpašumā vai tiesiskajā valdījumā;

11.6.2. nosusinošā un norobežojošā tīkla būvēm – grāvjiem, kuri nepilda ūdensnoteku funkciju un kuros neietek ūdens no citas meliorācijas sistēmas;

11.6.3. drenu sistēmām;

11.6.4. *hidrotehniskām būvēm un ierīcēm, kas nav citu fizisko vai juridisko personu īpašumā vai valdījumā, bet atrodas uz viena īpašuma ūdensnotekas vai grāvja vai valsts nozīmes ūdensnotekas un ir vienas fiziskās vai juridiskās personas īpašumā vai valdījumā.*

Ministru kabineta noteikumi Nr.306

Rīgā 2012.gada 2.maijā (prot. Nr.24 23.§)

Noteikumi par ekspluatācijas aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm noteikšanas metodiku lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un meža zemēs

Izdoti saskaņā ar [Aizsargjoslu likuma 18.pantu](#) otro daļu un [59.pantu](#) pirmo daļu

MK noteikumi Nr. 306 precizē, kādi nosacījumi jāievēro aizsargjoslā, kas izvietotas pie valsts, pašvaldības un koplietošanas meliorācijas sistēmām. Tātad viena īpašnieka meliorācijas sistēmās aizsargjoslas nav jāievēro.

1. Noteikumi nosaka ekspluatācijas aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm (turpmāk – aizsargjosla) noteikšanas metodiku lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un meža zemēs.

2. Aizsargjoslu nosaka valsts, valsts nozīmes, pašvaldības un koplietošanas meliorācijas būvēm un ierīcēm.

3. Ūdensnotekām (ūdensteču regulētajiem posmiem un speciāli raktām gultnēm), kā arī hidrotehniskām būvēm un ierīcēm uz tām aizsargjoslas robežu nosaka:

3.1. lauksaimniecībā izmantojamās zemēs – ūdensnotekas abās pusēs 10 metru attālumā no ūdensnotekas kroles;

3.2. meža zemēs – atbērtnes pusē (atkarībā no atbērtnes platuma) astoņu līdz 10 metru attālumā no ūdensnotekas kroles.

4. Aizsargdambim aizsargjoslas robežu nosaka piecu metru attālumā abās pusēs no aizsargdambja nogāzes pakājes.

5. Liela diametra kolektoram (30 centimetru vai lielākam) aizsargjoslas robežu nosaka astoņu metru attālumā uz katru pusi no kolektora ass līnijas.

6. Ap polderu sūkņu stacijām, krājbaseiniem un slūžām aizsargjoslas robežu nosaka 20 metru attālumā no ēkas vai būves ārējās malas, ap hidrometriskajiem posteņiem – piecu metru attālumā no būves ārējās malas.

7. Aizsargjoslu uztur kārtībā zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs.

8. Ja aizsargjoslā paredzēti būvniecības darbi, apaugumu tajā novāc atbilstoši meliorācijas sistēmas vai hidrotehniskās būves būvprojektā noteiktajam apauguma novākšanas darbu apjomam.

9. Aizsargjoslas stāvokli atbilstoši kompetencei kontrolē attiecīgās meliorācijas būves un ierīces īpašnieks vai valdītājs, Valsts meža dienests, vides aizsardzības valsts iestādes un pašvaldības.

10. Aizsargjoslu izveido, maina un likvidē, kā arī tās robežas nosaka un īpašuma tiesību aprobežojumus ieraksta zemesgrāmatā atbilstoši [Aizsargjoslu likuma 33. un 60.pantā](#) un šajos noteikumos noteiktajām prasībām. Ja mainās meliorācijas būves un ierīces īpašnieks vai valdītājs, aprobežojumi nemainās.

11. Dabā aizsargjoslu neapzīmē.

Ministru kabineta noteikumi Nr. 9

Rīgā 2018. gada 4. janvārī (prot. Nr. 1 25. §)
Melioratīvās hidrometrijas darbu veikšanas kārtība
Izdoti saskaņā ar [Meliorācijas likuma](#) 13. pantu

MK noteikumi Nr. 9 precizē ZMNĪ atbildību par hidromelioratīvo funkciju veikšanu.

6. Valsts sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi":

6.1. *hidrometriskajos postežos nodrošina regulārus un nepārtrauktus ūdens līmeņa novērojumus;*

6.2. *hidrometriskos postežus uztur tehniskā kārtībā, organizē un vada darbu izpildi postežos;*

6.3. *veic ikmēneša ūdens caurplūduma mērījumus;*

6.4. *kontrolē, lai straumes ātruma mērīšanai lietojamā aparātūra būtu kalibrēta;*

6.5. *apkopo un apstrādā hidrometrisko postežu novērojumu rezultātus;*

6.6. *glabā melioratīvās hidrometrijas datus;*

6.7. *veic regulārus gruntsūdens līmeņa, drenu noteces un augsnes mitruma mērījumus un apstrādā to rezultātus;*

6.8. *(svītrots ar MK 10.01.2023. noteikumiem Nr. 5);*

6.9. *katru gadu līdz 1. aprīlim elektroniski sagatavo vienotās melioratīvās hidrometrijas gadagrāmatu par iepriekšējo gadu un publicē to savā tīmekļvietnē.*

Ministru kabineta noteikumi Nr.30

Rīgā 2015.gada 27.janvārī (prot. Nr.5 40.§)

Kārtība, kādā Valsts vides dienests izdod tehniskos noteikumus paredzētajai darbībai

Izdoti saskaņā ar likuma "[Par ietekmes uz vidi novērtējumu](#)" 13.panta trešo, ceturto un piekto daļu (Grozīta ar MK [22.12.2015.](#) noteikumiem Nr. 786)

Šie noteikumi pasaka, ka lai viena īpašnieka meliorācijas sistēmās izvietotu vides elementus, nav nepieciešami VVD izdotie tehniskie noteikumi.

I. Vispārīgie jautājumi

Tehniskajos noteikumos noteiktas vides aizsardzības prasības paredzētajai darbībai (turpmāk – darbība) tās norises vietā. Minētās prasības ir saistošas personai, kas veic darbību. Tehniskie noteikumi ir nepieciešami darbībām, kurām pēc sākotnējā izvērtējuma veikšanas nav nepieciešams ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar likumu "[Par ietekmes uz vidi novērtējumu](#)" (izņemot gadījumu, ja darbības veikšanai dienestā jāsaņem zemes dzīļu izmantošanas licence), vai šo noteikumu pielikumā minētajām darbībām.

Darbības, kuru veikšanai nepieciešami tehniskie noteikumi

1. Lauksaimniecība, mežsaimniecība, kokapstrāde un zivsaimniecība:

1.4. valsts nozīmes ūdensnoteku atjaunošana un pārbūve;

8. Infrastruktūras projekti:

8.4. hidrotehnisko būvju būvniecība un pārbūve;

8.7. mākslīgu ūdensobjektu izveidošana, ja to platība ir lielāka par 0,1 ha un tie atbilst kādam no šiem kritērijiem:

8.7.1. tie atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, izņemot neitrālo zonu;

8.7.2. tos uzpilda no virszemes ūdeņiem vai arī tiem ir notece virszemes ūdensobjektā;

8.14. virszemes ūdensobjektu tīrīšana un padziļināšana, ja tehniskie noteikumi šai darbībai nepieciešami saskaņā ar virszemes ūdensobjektu un ostu akvatoriju tīrīšanas kārtību reglamentējošajiem normatīvajiem aktiem.

10. Pārējās darbības:

10.4. jaunu ēku būvniecība vai esošo ēku pārbūve, ja ēka atrodas:

10.4.1. virszemes ūdensobjektu aizsargjoslā, izņemot ciemu un pilsētu teritorijas;

10.4.2. īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, izņemot neitrālo zonu un ciemu un pilsētu teritorijas;

10.5. *cilvēka dzīvošanai vai saimnieciskajai darbībai mākslīgi radītas, peldošas, ar zemi nesaistītas konstrukcijas izveide;*

10.9. *paredzētās darbības īstenošana ķīmiskajā aizsargjoslā ap ūdens ņemšanas vietām.*

Ministru kabineta noteikumi Nr.500

Rīgā 2014.gada 19.augustā (prot. Nr.44 52.§)
Vispārīgie būvnoteikumi

Šajos MK noteikumos atrodama pirmā norāde zaļās infrastruktūras ieviešanai – proti, darbības viena īpašnieka meliorācijas sistēmās pakļaujas vispārīgiem būvnoteikumiem, un visas darbības būs jāveic BIS (būvniecības informācijas sistēmā).

Būvju iedalījums grupās atkarībā no būvniecības sarežģītības pakāpes un iespējamās ietekmes uz cilvēku dzīvību, veselību un vidi

(Pielikums MK 08.03.2022. noteikumu Nr. 166 redakcijā)

3. Inženierbūves, kas nav saistītas ar radiācijas drošību (kodoliekārtas un radioaktīvo atkritumu pārvaldības objekti (valsts nozīmes jonizējošā starojuma objekti)), un inženierbūves ārpus Latvijas Republikas teritoriālajiem ūdeņiem un ekskluzīvās ekonomiskās zonas iedala šādi:

3.1. pirmās grupas inženierbūves:

3.1.35. viena īpašuma meliorācijas sistēmas vai atsevišķas meliorācijas inženierbūves, tai skaitā grāvji;

3.2. trešās grupas inženierbūves

Ministru kabineta noteikumi Nr.550

Rīgā 2014.gada 16.septembrī (prot. Nr.49 4.§)
Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi

Vides elementi ir meliorācijas sistēmas sastāvdaļa, un pirms izveidošanas ir jāvērtē to iespējamā ietekme uz kopējo sistēmu. Taču vienlaicīgi, tie nemaina iepriekš projektētos meliorācijas sistēmas parametrus. Tāpēc šie noteikumi pieļauj, ka BIS būs jāveic salīdzinoši vieglāka būvniecības procedūra – notiks būves atjaunošana.

3. Noteikumos lietoti šādi termini:

3.1. būves atjaunošana – hidrotehniskās un meliorācijas būves vai tās daļas atjaunošana, nemainot iepriekš projektētos parametrus, lai uzlabotu meliorētās zemes vai apkārtējās teritorijas ūdens režīmu, hidrotehniskās un meliorācijas būves vai tās daļas darbību;

3.2. būves pārbūve – hidrotehniskās un meliorācijas būves vai tās daļas pārbūve, kas saistīta ar iepriekš projektēto parametru maiņu, meliorētās vai ietekmētās zemes platības maiņu, citu meliorācijas sistēmu pievienošanu vai hidrotehniskās un meliorācijas būves vai tās daļas funkciju maiņu.

8. Ja meliorācijas sistēmas atjaunošanas būvprojektā plānota meliorācijas sistēmas atsevišķu būvju (piemēram, caurtekas, kājnieku laipas (gājēju laipas), nosēdbaseini) pārbūve, kas nerada ūdens režīma izmaiņas, meliorācijas sistēmas atjaunošanas projekts nav atzīstams par visas meliorācijas sistēmas pārbūvi.

15. Atkarībā no vispārīgajos būvnoteikumos noteiktās būvju grupas un būvniecības veida, kā arī ievērojot šo noteikumu 9. un 20. punktā minētos nosacījumus, būvniecības ierosinātājs iesniedz institūcijā, kura pilda būvvaldes funkcijas, šādu būvniecības ieceres dokumentāciju:

15.1. paskaidrojuma raksta I daļu un šo noteikumu 16. un 18. punktā minētos dokumentus pirmās grupas būves būvniecībai;

Ministru kabineta noteikumi Nr.600

Rīgā 2014.gada 30.septembrī (prot. Nr.51 51.§)

Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu konkursu veidā pasākumam "Ieguldījumi materiālajos aktīvos"

*Izdoti saskaņā ar Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma
5.panta ceturto daļu*

Vienīgie MK noteikumi, kas kaut kādā veidā regulē videi draudzīgu meliorācijas sistēmu ieviešanu, ir MK noteikumi Nr. 600 un Nr.776, kuri nosaka kārtību, kādā piešķir valsts un ES atbalstu projektu konkursu veidā pasākumos "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" jeb lauksaimniekiem pierastākā apzīmējumā – modernizācijas programmā. Proti, lai veiktu ieguldījumus meliorācijas sistēmu renovēšanā, viens no nosacījumiem, jebkuram meliorācijas sistēmu dalībniekiem – vienas sistēmas īpašniekiem, pašvaldību un koplietošanas sistēmu dalībniekiem, kā arī valsts sistēmu uzturētājam - **riska ūdensobjektu sateces baseinos atbalstu par meliorācijas sistēmu pārbūvi un atjaunošanu saņem tikai par videi draudzīgu meliorācijas sistēmu izveidi saskaņā ar šo noteikumu 12. pielikumu. Savukārt pielikumā atspoguļoti vides elementi un to raksturlielumi.**

Tomēr MK Nr.776 atbalsts meliorācijas sistēmu pārbūvei un atjaunošanai (gan viena īpašnieka, gan koplietošanas), tostarp meliorācijas objektam piegulošu brauktuvju klātņu pārbūve vai atjaunošana (bez seguma), paredzēts tikai pašvaldību un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu apsaimniekotājam. Tātad šajā periodā ES finansējums lauksaimniekiem meliorācijas sistēmu renovācijai vairs nav paredzēts – tāpēc nosacījums par vides elementu ievērošanu attiecas tikai uz ZMNĪ un retos gadījumos uz konkrētajām pašvaldībām, kuras vēlēsies izmantot šīs programmas doto līdzfinansējumu.

Nav finansējuma – nav piespiedu nosacījuma par vides elementu ieviešanu viena īpašnieka meliorācijas sistēmās! Pateicoties ES finansējumam periodā no 2014. -2020. Latvijā tika apstiprināti vairāki meliorācijas sistēmu uzlabošanas projekti, kuros tika iestrādāti vides elementi. Diemžēl nav pieejama informācija par to, kādi tieši vides elementi tika ieviesti, jo LAD darbiniekiem jāveic manuāla projektu izskatīšana un izvērtēšana, kas prasa papildus resursus, taču aktualizējot šo jautājumu, iespējams, kādreiz mēs pie šādas informācijas nonāksim. Tas, pirmkārt, ļautu veikt monitoringu par vides elementu efektivitāti un darboties spēju, otrkārt – ļautu izprast, kas un kādos gadījumos iesaka konkrētos vides elementus izvietot esošās sistēmās. Šāda informācija būtu ārkārtīgi vērtīga, lai spriestu par nākamā perioda investīciju atbalsta aktivitātēm un iespējams, vides elementu iekļaušana visa veida meliorācijas sistēmās, būtu labs risinājums ceļā uz barības vielu noplūžu mazināšanu no lauksaimniecības un mežu zemēm.

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā šādiem pasākuma "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākumiem (turpmāk – atbalsts):

1.1. "Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās" (pasākuma kods – 4.1.);

1.2. "Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē" (pasākuma kods – 4.2.);

1.3. "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" (pasākuma kods – 4.3.).

9.3. šo noteikumu 1.3. apakšpunktā minētajā apakšpasākumā, pamatojoties uz līgumiem ar trešajām personām, kas atbildīgas par darbu veikšanu:

9.3.1. meliorācijas sistēmu pārbūvei un atjaunošanai, tai skaitā pārbūvētajam vai atjaunotajam meliorācijas objektam piegulošu brauktuvju klātņu pārbūvei vai atjaunošanai (bez seguma);

2.4. Atbalsta saņemšanas nosacījumi apakšpasākumā "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā"

32. Apakšpasākumā pretendents ir:

32.1. šo noteikumu 9.3.1. apakšpunktā minētās aktivitātes īstenošanai:

32.1.1. lauku saimniecība, kas plāno īstenot projektu lauksaimniecības vai meža zemē;

32.1.2. (svītrots ar MK 19.09.2017. noteikumiem Nr. 575);

32.1.3. pašvaldība (arī pašvaldības kapitālsabiedrība), kas veiks pašvaldības īpašumā esošu meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju pārbūvi vai atjaunošanu lauksaimniecības vai meža zemē un pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmu pārbūvi vai atjaunošanu lauksaimniecības vai meža zemē;

32.1.4. valsts nozīmes meliorācijas sistēmu apsaimniekotājs vai tiesiskais valdītājs, kas plāno īstenot projektu lauksaimniecības vai meža zemē;

32.1.5. fiziska vai juridiska persona, kuras īpašumā ir mežs un kura plāno īstenot projektu meža zemē, ietverot lauksaimniecības zemi, ja lauksaimniecības zemē plānotās meliorācijas sistēmas pārbūves un atjaunošanas izmaksas nav lielākas par 30 % no kopējām projekta meliorācijas sistēmas pārbūves un atjaunošanas izmaksām un projektā plānotā;

32.2. šo noteikumu 9.3.2. apakšpunktā minētās aktivitātes īstenošanai – kooperatīvā sabiedrība un lauku saimniecība.

(Grozīts ar MK 12.05.2015. noteikumiem Nr. 228; MK 24.11.2015. noteikumiem Nr. 666; MK 27.09.2016. noteikumiem Nr. 646; MK 19.09.2017. noteikumiem Nr. 575; MK 04.09.2018. noteikumiem Nr. 565)

32.2. Šo noteikumu 32.1.1. apakšpunktā minētie pretendenti meliorācijas sistēmu pārbūvi un atjaunošanu veic zemē, kas tiek izmantota lauksaimniecības produktu ražošanai.

(MK 19.09.2017. noteikumu Nr. 575 redakcijā)

33. Pretendenta īpašumā, nomā vai tiesiskajā valdījumā ir:

33.1. meliorācijas kadastrā reģistrēta pārbūvējama vai atjaunojama meliorācijas sistēma;

33.2. zeme, uz kuras plānots attīstīt lauksaimniecības infrastruktūru, – ja tiek īstenota šo noteikumu 9.3.2. apakšpunktā minētā aktivitāte;

33.3. zeme, uz kuras plānota meliorācijas sistēmas pārbūve vai atjaunošana.

(Grozīts ar MK 12.05.2015. noteikumiem Nr.228)

34. Šo noteikumu 33. punktā minētajā nomas gadījumā nomas līgums paredz meliorācijas sistēmas pārbūvi, atjaunošanu vai lauksaimniecības infrastruktūras attīstību.

35. Atbalstu meliorācijas sistēmas atjaunošanai un pārbūvei piešķir, ja tā atbilst vismaz vienam no šādiem nosacījumiem:

35.1. būvdarbi meliorācijas sistēmā veikti pirms vairāk nekā 15 gadiem no projekta iesniegšanas dienas;

35.2. projektā paredzētajos meliorācijas sistēmas atjaunošanas darbos izrokamās grunts apjoms, rēķinot tikai vaļējo meliorācijas sistēmu izbūvē izraktās grunts apjomu, ir vismaz 30 procenti no atjaunojamās meliorācijas sistēmas izbūvē izraktās grunts apjoma (kubikmetros).

(Grozīts ar MK 12.05.2015. noteikumiem Nr. 228; MK 24.11.2015. noteikumiem Nr. 666)

35.1. Normatīvajos aktos par riska ūdensobjektiem noteiktajos riska ūdensobjektu satences baseinos atbalstu par meliorācijas sistēmu pārbūvi un atjaunošanu saņem tikai par videi draudzīgu meliorācijas sistēmu izveidi saskaņā ar šo noteikumu 12. pielikumu.

(MK 12.05.2015. noteikumu Nr.228 redakcijā)

36. Atbalstu **nepiešķir** meliorācijas sistēmas pārbūvei vai atjaunošanai:

36.1. Natura 2000 teritorijās, īpaši aizsargājamo dabas teritoriju stingrā režīmā, dabas lieguma un dabas parka režīmā zonās (izņemot, ja meliorācijas sistēmu pārbūvi vai atjaunošanu paredz Natura 2000 teritorijas vai īpaši aizsargājamās dabas teritorijas dabas aizsardzības plāns) un mikroliegumos vai bioloģiski vērtīgajos zālājos;

36.2. dabiskās ūdenstecēs.

(Grozīts ar MK 12.05.2015. noteikumiem Nr.228)

5. Attiecināmās izmaksas apakšpasākumā "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā"

53. Apakšpasākumā attiecināmās izmaksas ir meliorācijas sistēmas pārbūves un atjaunošanas būvdarbu izmaksas, meliorācijas objektam piegulošas brauktuves klātnes pārbūves un atjaunošanas (bez seguma) izmaksas, videi draudzīgu meliorācijas sistēmu ierīkošanas izmaksas, kā arī laukumu un pievedceļu būvniecības un pārbūves izmaksas, pamatojoties uz līgumiem ar trešajām personām, kas atbildīgas par darbu veikšanu, bet nepārsniedzot šo noteikumu 8. pielikumā minētās izmaksas.

(MK 12.05.2015. noteikumu Nr.228 redakcijā)

53.1 Valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu pārbūves un atjaunošanas gadījumā attiecināma ir finanšu rezerve neparedzētiem izdevumiem – ne vairāk kā līdz pieciem procentiem no projekta būvdarbu attiecināmajām izmaksām. Projekta finanšu rezervi izmanto šo noteikumu 53. punktā minēto attiecināmo izmaksu segšanai, pirms tam to saskaņojot ar Lauku atbalsta dienestu.

(MK 12.05.2015. noteikumu Nr. 228 redakcijā, kas grozīta ar MK 24.11.2015. noteikumiem Nr. 666)

53.2 Drenu sistēmas pārbūves un atjaunošanas izmaksas nepārsniedz 20 procentus no šo noteikumu 53. punktā minētajām projekta izmaksām. Šis nosacījums neattiecas uz šo noteikumu 32.1.4. apakšpunktā minēto pretendentu.

(MK 04.09.2018. noteikumu Nr. 565 redakcijā)

54. Šo noteikumu 32.1.4. apakšpunktā minētais pretendents attiecināmo izmaksu summu var precizēt pēc iepirkuma procedūras veikšanas, iesniedzot Lauku atbalsta dienestā attiecīgu pamatojumu grozījumu veikšanai projekta iesniegumā.

12.pielikums

Ministru kabineta

2014.gada 30.septembra noteikumiem Nr.600

Videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementi un to kritēriji

(Pielikums MK 19.09.2017. noteikumu Nr. 575 redakcijā)

Nr. p. k.	Videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementi	Izmēramie kritēriji
1.	Sedimentācijas baseini – lauksaimniecības un meža zemes nosusināšanas sistēmu ūdensnoteku (ūdensteču, novadgrāvju) gultņu paplašinājumi un padziļinājumi ar ūdeni izskalojamo produktu sedimentācijai un bioloģiskai akumulācijai (nostādinātājbaseini)	• Pārtīrāmo novadgrāvju vai ūdensnotekas posma garumam jābūt vismaz 300 m • Izbūves vieta – pēc iespējas tuvāk ietecei dabiskā vai regulētā ūdenstecē vai ūdenstilpē • Sedimentācijas baseins jāizbūvē 30–50 m garā posmā, izveidojot 0,5–1,0 m padziļinājumu (lauksaimniecībā izmantojamu augsto sūnu purvā vai izstrādātā kūdras purvā 0,5–4 m) • Sedimentācijas baseina dibens ir vismaz par 2 m platāks nekā pārtīrāmās ietekošās ūdensnotekas vai novadgrāvja dibens
2.	Divpakāpju meliorācijas grāvji – salikts divpakāpju ūdensnotekas gultnes šķēršprofils, veidojot vai saglabājot izveidojušās mākslīgās palienes ar nostiprinājumiem vai bez tiem	• Saliktā šķēršprofila plaukta platums – ne mazāks par 1,0 m • Saliktu divpakāpju šķēršprofilu posmu kopējais garums projektā – ne mazāk kā 10 % no atjaunojamās (pārbūvējamās) ūdensnotekas vai novadgrāvja garuma
3.	Akmeņu krāvumi – projektējot atjaunojamās vai pārbūvējamās ūdensnotekas vai novadgrāvja trasi, garenslīpumu un šķēršprofilu, gultnē atstāj lielos akmeņus un veido akmeņu krāvuma krācītes	• Gultnē atstājamo akmeņu diametrs – ne mazāks par 30 cm • Akmeņu krāvuma tilpums – ne mazāks par 1 m³ ar akmeņu diametru, kas nav mazāks par 0,2 m • Akmeņu krāvuma augstums nepārsniedz vasaras vidējo ūdens līmeni
4.	Meandrēšana – ūdensnotekas gultnes sīklīkumainības veidošana, atjaunojot vecās gultnes posmus vai veidojot jaunus līkumus	• Atjaunoti vecās gultnes posmi – vairāk par 3 • Izveidoti jauni līkumi ar ne mazāk kā 3 m lielu liekuma rādiusu no pastāvošās ūdensnotekas (novadgrāvju) ass līnijas un ne mazāk kā 6 līkumiem attiecīgajā posmā (vienviet) • Izbūves vieta – pēc iespējas tuvāk ietecei regulētā ūdensnotekā un (vai) dabiskā ūdenstecē (ūdenstilpē)

Nr. p. k.	Videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementi	Izmērāmie kritēriji
5.	Kontrolētā drenāža – divpusējās mitruma regulēšanas konstrukcijas drenu kontrolakās vai uz drenu kolektoru iztekām	Kontrolakā vai uztvērējā ierīkots vertikāls aizbīdnis vai augstuma regulēšanas caurule, vai cita veida konstrukcija ūdens līmeņa regulēšanai. Drenu kolektora iztekas galā ierīkots cauruļvadu aizbāznis ar trosi, kur viens gals piestiprināts pie iztekas un otrs pie aizbāžņa
6.	Mākslīgie mitrāji – mākslīgi veidoti mitrāji ūdens piesārņojuma piesaistei ar virszemes vai pazemes plūsmu	• Mākslīgi veidoti mitrāji, kuru iepriekš nav bijis un kuri radīti, īstenojot projektu • Izbūves vieta – pēc iespējas tuvāk ietecei regulētā ūdensnotekā un (vai) dabiskā ūdenstecē • Ūdens plūsmas filtrācijai izmantoti dabiski augu filtri (niedru u. c.), koka šķelda, grants, smilts • Mitrājam ar virszemes plūsmu mitrāja baseina dziļums no pamatnes – ne vairāk kā 1,5 m

Ministru kabineta noteikumi Nr. 776

Rīgā 2021. gada 30. novembrī (prot. Nr. 78 8. §)

Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība atklātu projektu konkursa veidā pasākumā "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" 2014.–2020. gada plānošanas perioda pārejas laikā 2021. un 2022. gadā

Izdoti saskaņā ar Lauksaimniecības un lauku attīstības likuma 5. panta ceturto un septīto daļu

1. Vispārīgie jautājumi

1. Noteikumi nosaka kārtību, kādā piešķir, administrē un uzrauga valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursa veidā 2014.–2020. gada plānošanas perioda pārejas laikā 2021. un 2022. gadā šādiem pasākuma "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākumiem (turpmāk – atbalsts):

1.1. Atbalsts ieguldījumiem lauku saimniecībās (pasākuma kods – 4.1.);

1.2. Atbalsts ieguldījumiem pārstrādē (pasākuma kods – 4.2.);

1.3. Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā (pasākuma kods – 4.3.).

Projektu atlases kritēriji pasākuma "Ieguldījumi materiālajos aktīvos" apakšpasākumā "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā"

N. p.k.	Kritēriju grupa	Kritērijs	Punktu skaits kritērijā	Maksimāli iespējamais punktu skaits grupā
1.	Projektā paredzēti būvniecības darbi	Kopā ar projekta iesniegumu ir iesniegts būvprojekts ar atzīmi būvatļaujā par projektēšanas nosacījumu izpildi	30	30
2.	Projektā izmantoti videi draudzīgas meliorācijas sistēmas elementi	Projekts paredz posmu ar meandriem, sedimentācijas dīķu, divpakāpju meliorācijas grāvju vai akmeņu krāvumu izveidi, kontrolētās drenāžas akas un mākslīgo mitrāju izveidi	30	30
3.	Meliorācijas sistēmu sasaiste	Pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēma ietek valsts nozīmes meliorācijas sistēmā, kas atjaunota (darbi pabeigti vai uzsākti) 2014.–2020. gada plānošanas perioda apakšpasākumā "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā"	20	20
4.	Pieteiktā projekta attiecināmās summas lielums projektu iesniegšanas kārtā apakšpasākumā "Atbalsts	līdz 50 000 euro	15	15
		50 001–150 000 euro	10	
		vairāk par 150 001 euro	5	

N. p.k.	Kritēriju grupa	Kritērijs	Punktu skaits kritērijā	Maksimāli iespējamais punktu skaits grupā
	ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā" (summē visus uz attiecīgo apakšpasākumu iesniegtos projektus attiecīgajā kārtā)			
Kopā				95
Minimālais punktu skaits, lai pretendētu uz atbalstu, ir 30 punktu				

III. Apakšpasākums "Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā"

7.

Meliorācijas sistēmu pārbūve un atjaunošana (gan viena īpašnieka, gan koplietošanas), tostarp meliorācijas objektam piegulošu brauktuviņu klātņu pārbūve vai atjaunošana (bez seguma) Pašvaldība (arī pašvaldības kapitālsabiedrība)

300 000

Valsts nozīmes meliorācijas sistēmu apsaimniekotājs

bez ierobežojuma

Apkopojot visu iepriekšminēto: zaļās infrastruktūras elementi jeb videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementi ir uzskatāmi par meliorācijas sistēmas sastāvdaļu neatkarīgi no tā, kur tie tiks ieviesti – viena īpašnieka, koplietošanas vai pašvaldības vai valsts sistēmās, visiem ir jāiziet cauri konkrētai procedūrai – jāpaziņo par savu nodomu BIS, tad vai reizē ar šo darbību jāsameklē sertificēts projektētājs un ZMNĪ jāsaņem tehniskie noteikumi konkrētās darbības, proti, elementa izveidošanai. Tad, kad gatavs projekts, var uzsākt būvniecību atbilstoši prasībām. Ņemot vērā to, ka daži no elementiem ir tikai vispārīgi aprakstīti, būs zināmas grūtības tos precīzi ieprojektēt, ieviest un arī uzturēt, tāpēc lietderīgi būtu sākt ar valsts pilotprojektu, kuru izveido atbilstoši LBTU pētnieku rekomendācijām, un noteiktu laika periodu veic monitoringu par šī elementa efektivitāti. Pēc šādas loģiskas pieejas, konkrētos elementus var rekomendēt saimniecību līmenī.

Zaļās infrastruktūras izveidošanas administratīvais process

Latvijā ir izveidota komplicēta meliorācijas sistēmu pārvaldības struktūra ar dažādu jomu atbildībām: politisko, administratīvo tehnisko, finanšu un praktisko. Līdztekus pastāv zemes apsaimniekotāji un zemes īpašnieki, kuru lēmumus un rīcības zaļās infrastruktūras elementu izveidošanā un/vai apsaimniekošanā visa šī sarežģītā sistēma ietekmē. Ņemot vērā nepieciešamību uzturēt visu sistēmu labā stāvoklī vienlaikus samierinoties ar nepietiekamu valsts finansējumu, jāveicina valsts nozīmes ūdenstecēm piegulošo zemju īpašnieku iesaiste gan kopšanas pasākumos, gan jāveicina zaļās infrastruktūras elementu izvietošana mērķtiecīgi, lai uzlabotu ūdens kvalitāti – samazinātu augu barības vielu noplūdes pēc iespējas plašākos sateces baseinos.

Pētījumi par meliorācijas sistēmu un zaļās infrastruktūras elementu apsaimniekošanā iesaistītajām pusēm Latvijā ir veikti vairākkārt, tomēr, īstenojot sadarbību projekta LIFE GOODWATER IP ietvaros, šajā jomā ir atklājušies jauni izaicinājumi.

Meliorācijas sistēmu apsaimniekošanā, tostarp – zaļās infrastruktūras elementu ierīkošanas un pārvaldības administrēšanā, iesaistītās puses parādītas 1. attēlā.

Attēls 1. Ūdens apsaimniekošanā lauksaimniecības zemēs iesaistītās puses.

Zemkopības ministrija (turpmāk – ZM) ir lauksaimniecības, mežsaimniecības un zivkopības nozaru politiku un regulējošo dokumentāciju veidojošā institūcija Latvijā, kas nosaka valsts un ES atbalstu meliorācijas sistēmu izbūvei, uzturēšanai un kopšanai.

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (turpmāk – VARAM) ir institūcija, kura veido vides aizsardzības, reģionālās attīstības politiku un likumdošanu Latvijā un ir atbildīga par reģionālās plānošanas, pašvaldību darbības, zemes pārvaldības, ūdeņu aizsardzības u.c. jautājumiem.

Valsts vides dienesta reģionālās vides pārvaldes, kas darbojas VARAM pārraudzībā, uzrauga vides aizsardzības likumdošanas un prasību ievērošanu, izsniedz tehniskos noteikumus, uzrauga to izpildi.

Lauku atbalsta dienests, valsts iestāde, kura administrē un īsteno valsts un ES atbalsta politiku lauksaimniecības, zivsaimniecības un Lauku attīstības jomās, darbojas ZM pārraudzībā.

ZMNĪ Meliorācijas nodaļa veic valstij piederošo stratēģiski nozīmīgo īpašumu (meliorācijas sistēmu) attīstību un apsaimniekošanu visā valsts teritorijā: uztur valsts meliorācijas sistēmas, hidrotehniskās būves un meliorācijas kadastru, nodrošina ekonomiski dzīvotspējīgu, videi drošu un sociāli atbildīgu ilgtspējīgu lauksaimniecības un mežsaimniecības zemes resursu pārvaldību. Pārbauga meliorācijas sistēmu darbību, projektēšanu, būvniecību. Izsniedz tehniskos noteikumus meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai.

LBTU izstrādā, testē, monitorē un rekomendē inovātīvus, Latvijas apstākļiem piemērotus tehniskos risinājumus zaļās infrastruktūras elementu izveidošanai.

Pašvaldības nodrošina likumos noteikto prasību izpildi pašvaldību teritorijās, uzraugot un regulējot uzņēmumu, iedzīvotāju, institūciju aktivitātes savas kompetences ietvaros. Pašvaldību meliorācijas speciālisti sniedz konsultācijas un rekomendācijas par meliorācijas sistēmu apsaimniekošanu, vides elementu izveidošanu. Iesaistās būvniecības procesu izpildē un pārvaldībā hidrotehniskajām un meliorācijas būvēm. Nodrošina būvvaldes pakalpojumus.

Lai zaļās infrastruktūras ieviešanas pasākumi būtu veiksmīgi, **jāņem vērā turpinājumā sniegtās rekomendācijas.**

- Zaļās infrastruktūras pasākumi jāveic pēc rūpīgas esošās situācijas izvērtēšanas: jāņem vērā esošā drenu situācija, reljefs, augsnes, zemes lietojums un vērtība.
- Pēc spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, visiem zaļās infrastruktūra elementiem jāizstrādā būvprojekts (izņemot buferjoslas, kuras arī tiek rekomendētas barības vielu noplūžu mazināšanai kā zaļās infrastruktūras elements).
- Zaļās infrastruktūras elementi jāprojektē un jāizvieto tā, lai tie nesabojātu esošo meliorācijas sistēmu vai pasliktināt zemes kvalitāti.
- Zaļās infrastruktūras elementus var plānot tikai sertificēts meliorators, iecere jāreģistrē BIS un jāsaņem ZMNĪ un atsevišķos gadījumos arī VVD tehniskie noteikumi, lai zemes īpašnieka individuāla iecere nesabojā kopējo meliorācijas sistēmu un neietekmē tās lietotājus.
- Lai veicinātu zaļās infrastruktūras elementu plašāku izvietošanu Latvijas teritorijā nodrošinot multifunkcionālus vides ieguvumus, būtu jāveido gan vienota pieeja atvieglojot pašreizējos birokrātiskos šķēršļus, gan kompetenta konsultatīvā iestāde, kurā pēc padoma varētu vērsties potenciālie ieviesēji

- Tiek rekomendēts veidot profesionālu konsultatīvā atbalsta sistēmu ilgtspējīgai zaļās infrastruktūras elementu izvietošanai lauksaimniecības un meža zemēs.
- Tiek rekomendēts stiprināt ZMNĪ kapacitāti, lai nodrošinātu iespēju piedalīties zaļās infrastruktūras elementu plānošana un izveidošanā ilgtermiņā, ieviešot jaunus, dažādus daudzfunkcionālus risinājumus.

Projekta ieviešanas gaitā, uzsākot sarunas ar lauksaimniekiem par zaļās infrastruktūras elementiem, esam saskārušies ar virkni problēmu. Izvērtējot situāciju, paredzam, ka saskarsimies ar jauniem administratīviem izaicinājumiem, veicot reālu konkursu sludināšanu un projektēšanas un būvniecības darbus. Tāpat, paralēli veicam sarunas ar iesaistītajām pusēm, likumdošanas veidotājiem, lai administratīvo procesu padarītu loģiskāku. Tāpēc šajā ziņojumā iekļaujam zināmos aspektus, ko būtu nepieciešams papildināt projekta noslēguma fāzē.

Pirmkārt, lauksaimnieks nevar pieņemt lēmumu par to, kur viņa meliorācijas sistēmās būtu lietderīgi izvietot meliorācijas sistēmas vides elementus. Vēl sarežģītāk saprast, kuri elementi konkrētajā gadījumā būtu visefektīvākie. Ņemot to vērā, katrā individuālā gadījumā būtu jākonsultējas ar LBTU pētniekiem.

Otrkārt, sertificēti meliorācijas speciālisti, kuri līdz šim ir izstrādājuši projektus meliorācijas sistēmu rekonstrukcijai vai renovācijai, līdz šim nav praksē iepazinušies ar vides elementiem, bet par tiem var spriest tikai no ārvalstu publikācijām un LBTU sagatavotajiem tulkotajiem bukletiem. Pēc sarunām ar konkrētiem melioratoriem radās pārliecība, ka pat tad, ja viņi uzņemtos projektēšanu tādu sistēmu renovācijai, kurā būtu jāiekļauj vides elementi, viņi konsultētos ar LBTU ekspertiem.

Šāda situācija būtiski ietekmētu LBTU darbu, jo nāktos konsultēt katrā individuālā gadījumā. Tāpēc vai nu jāveido sistēma, kur ar konsultācijām nodarbojas citas institūcijas, piemēram, ZMNĪ vai Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) (vai, iespējams, nevalstiskās organizācijas), vai jāizveido digitāla platforma, kurā katrs individuāls lauksaimnieks varētu redzēt, kādi tieši konkrēti pasākumi viņam būtu jāievieš, ņemot vērā piesārņojuma līmeni ar augu barības vielām. Lai šādu rīku izveidotu, nepietiek tikai ar ZM finansētām un dažādu projektu ietvaros veiktajām ūdeņu analīzēm, monitoringam būtu jābūt visaptverošam. Diemžēl jau pirmajos projekta gados pierādījās, ka, neveicot detalizētu ūdeņi izpēti, tiek pieņemts, ka, piemēram, fosfora piesārņojums upēs nāk no lauksaimniecības zemēm, bet, veicot detalizētu izpēti, izrādās, ka fosfora piesārņojums upēs tomēr nonāk no lokālajām notekūdeņu attīrīšanas iekārtām (turpmāk – NAI).

Uzsākot zaļās infrastruktūras elementu izveidošanai piemērotāko vietu meklēšanu Ēdā, nonācām pie secinājuma, ka teorētiski LBTU saplānotās vietas vides elementu optimālam izvietojumam (ierosinājumi veidoti, ņemot vērā vairākus nosacījumus – meliorācijas sistēmas elementus, ūdens kvalitāti, reljefu u.c. parametrus) būtiski atšķiras no reālās situācijas dabā. Proti, vietās, kas būtu labi piemērotas, piemēram, sedimentācijas dīķu izvietošanai, praksē nav iespējams izvietot šādus elementus, jo uz ūdenstecēm dažādās vietās ir bebru dambji, kas būtiski ietekmē reālo ūdens plūsmu. Par katra konkrētā elementa izvietojuma vietas piemērotību nācās pārliecināties dabā un, diemžēl, veikt arī negatīvas korekcijas izvēles. Šāda situācija vēl vairāk apgrūtinās visaptverošu

zaļo elementu izvietojumu, jo katrs gadījums būs jāvērtē individuāli – ne tikai teorētiski vērtējot pieejamo informāciju un datus, bet veicot situācijas izvērtējumu lauka studijās. Šāda pieeja sadārdzinās izmaksas. Pastāvīga procesu izsekošana nepieciešama arī ieviešanas laikā. To, cik liels būs izmaksu sadārdzinājums, varēsim spriest tikai pēc pirmo demo objektu nodošanas ekspluatācijā.

Vēl viena no identificētajām problēmām zaļo elementu izvietojumā ir likumdošanas normas, kas ierobežo meža zemju pārveidošanu par mitrzemēm, jo jāveic dārgs un sarežģīts transformācijas process. Diemžēl, uzzinot par šādām grūtībām, zemju īpašnieki atsakās no sadarbības, jo upju krastos dabiski izaugušie baltalkšņi viņu izpratnē nav vērtība, bet Valsts meža dienesta (VMD) izpratnē – tā ir vērtība, pat neskatoties uz to, ka tie atrodas upju aizsargjoslā. Šī ir problēma, kas jārisina, lai izvietotu mitrzes jeb mākslīgos mitrājus uz valsts nozīmes ūdenstecēm, kur pietiekami lielas dimensijas mākslīgie mitrāji var atrisināt barības vielu aizturi ne tikai no lauksaimniecības zemēm, bet arī no ciemiem, decentralizētajām kanalizācijas sistēmām un NAI, kā arī no meža zemēm, it īpaši, ja veikta kailcirte.

Problēmas rada arī neieinteresēti reālie zemes īpašnieki. Ir gadījumi, kad LBTU pētnieku izvēlēta vieta dabā ir piemērota vides elementu izvietojumam, bet izrādās, ka lauksaimnieks, kurš apsaimnieko zemes un piekrīt meliorācijas sistēmu papildināšanai ar vides elementiem, nav to īpašnieks. Daļa zemju īpašnieku dzīvo citur un viņus neinteresē vietējās kopienas problēmas, tāpēc viņi nepiekrīt jebkāda veida vides elementu izvietojumam uz viņu zemēm. Principā šādos gadījumos sarunas nav iespējamas.

Par to, cik vienkāršs vai sarežģīts būs meliorācijas sistēmu vides elementu projektēšanas ceļš un darbības BIS, varēsim papildināt tikai pēc tam, kad tiks realizēts vismaz kāds no demo objektiem Ēdas vai Auces upēs. Arī par to, cik šāds objekts varētu izmaksāt, ņemot vērā visas izmaksas – projektēšanu, saskaņojumu savākšanu u.c. papildus izdevumus, varēs spriest tikai pēc konkrēto demo projektu pabeigšanas. Pagaidām piedāvājam aprēķinu metodi, kurā ievietojot konkrētā elementa dimensijas, var aprēķināt izveides izmaksas, iekļaujot rakšanas darbus, materiālus un darba stundas (7. pielikums).

Pielikumi

1. pielikums

ZMNĪ publicētā informācija par Meliorācijas kadastra informācijas sistēmu

Šajā pielikumā apkopota informācija par to, kāda informācija pieejama meliorācijas kadastra informācijas sistēmā. Šī informācija ir pirmais solis izpratnei par meliorāciju kā sistēmu kopumā.

Meliorācijas kadastrs

Meliorācijas kadastra informācijas sistēma ir valsts informācijas sistēma, un tās pārzinis ir ZMNĪ. Meliorācijas kadastrs satur teksta datus, kas ietver informāciju par meliorācijas sistēmas kvantitatīvo un kvalitatīvo stāvokli un statusu, telpiskos datus, kas ietver meliorācijas kadastra plānus un kartes analogā un digitālā formā, kuros attēlotas meliorācijas sistēmu ūdensnotekas, ūdensnoteku sateces baseinu un meliorētās zemes robežas, meliorācijas sistēmu būves un ierīces un hidrometrijas posteņi ar to meliorācijas kadastra apzīmējumiem. Informācija par meliorācijas sistēmām internetā www.melioracija.lv

Meliorācijas kadastra izveidei un uzturēšanai ZMNĪ izmanto šādus datus un informāciju:

- Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras digitālās vienkāršotās topogrāfiskās kartes un digitālās ortofotokartes ar mēroga noteiktību 1:10 000;
- Valsts zemes dienesta Nekustamā īpašuma valsts kadastra informācijas sistēmas teksta un telpiskos datus;
- Melioratīvās tehniskās dokumentācijas un izpildedokumentācijas datus;
- Meliorācijas sistēmu inventarizācijas datus, tehnisko noteikumu dokumentācijas datus un melioratīvās hidrometrijas datus.

Meliorācijas sistēmu, kas ir valsts, pašvaldību un citu fizisko un juridisko personu īpašumā vai tiesiskajā valdījumā, neatkarīgi no tās īpašuma piederības un statusa reģistrē meliorācijas kadastra informācijas sistēmā.

Meliorācijas kadastrā reģistrētai meliorācijas sistēmai ZMNĪ nosaka vienu no šādiem meliorācijas sistēmas statusiem:

1. Valsts meliorācijas sistēma. Statusu nosaka valstij piederošai poldera sūkņu stacijai, hidrotehniskai būvei un inženierbūvei;
2. Valsts nozīmes meliorācijas sistēma. Statusu nosaka ūdensnotekai (regulētai ūdenstecei un speciāli raktai gultnei), kuras sateces baseins ir vismaz 10 kvadrātkilometru vai kura ir vismaz piecus kilometrus gara, starpvalstu ūdensnotekai, valstij piederošas poldera sūkņu stacijas inženierbūvē, kā arī hidrotehniskām būvē un ierīcēm, kuru avārijas gadījumā pali vai plūdi apdraudētu vismaz 100 hektāru lielu platību vai apdzīvotu vietu;
3. Pašvaldības meliorācijas sistēma. Statusu nosaka pašvaldībai piederošai poldera sūkņu stacijai, hidrotehniskai būvei un inženierbūvei;

4. Koplietošanas meliorācijas sistēma. Statusu nosaka ūdensnotekai, liela diametra kolektoram, kas regulē ūdens režīmu divos vai vairākos zemes īpašumos vai tiesiskajos valdījumos, hidrotehniskām būvēm un ierīcēm, kas nav citu fizisko vai juridisko personu valdījumā, bet atrodas uz koplietošanas ūdensnotekas;

5. Viena īpašuma meliorācijas sistēma. Statusu nosaka ūdensnotekai, liela diametra kolektoram, kas regulē ūdens režīmu vienā zemes īpašumā vai tiesiskajā valdījumā, visām drenu sistēmām, susinātājgrāvjiem un kontūrgrāvjiem, kā arī hidrotehniskām būvēm un ierīcēm, kas nav citu fizisko vai juridisko personu īpašumā vai valdījumā, bet atrodas uz viena īpašuma ūdensnotekas.

Valsts meliorācijas sistēmu un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecību, uzturēšanu un ekspluatāciju nodrošina ZMNĪ. ZMNĪ uztur melioratīvās hidrometrijas hidrometriskos posteņus un veic tajos sistemātiskus novērojumus, mērījumus un aprēķinus, un nodrošina hidrometrijas datu pieejamību sabiedrībai.

Pašvaldības meliorācijas sistēmas būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgā pašvaldība. Ja pašvaldības meliorācijas sistēma atrodas divu vai vairāku pašvaldību administratīvajā teritorijā, to pienākums ir piedalīties pašvaldības meliorācijas sistēmas būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā.

Koplietošanas meliorācijas sistēmu ekspluatē un uztur attiecīgās zemes īpašnieki vai tiesiskie valdītāji.

Pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecību, ekspluatāciju un uzturēšanu nodrošina attiecīgās zemes īpašnieki vai tiesiskie valdītāji. Pašvaldība var piedalīties pašvaldības nozīmes koplietošanas meliorācijas sistēmas būvniecībā, ekspluatācijā un uzturēšanā.

Viena īpašuma meliorācijas sistēmu ekspluatē un uztur attiecīgās zemes īpašnieks vai tiesiskais valdītājs.

Meža meliorācijas sistēmas valsts akciju sabiedrības “Latvijas Valsts meži”, Valsts meža dienesta un Dabas aizsardzības pārvaldes valdījumā nodotajās valsts meža zemēs ekspluatē un uztur attiecīgi valsts akciju sabiedrība “Latvijas Valsts meži”, Valsts meža dienests un Dabas aizsardzības pārvalde.¹

¹ Valsts SIA "Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi "Meliorācijas kadastrs". Pieejams: <https://www.zmni.lv/melioracijas-kadastrs/>

2. pielikums

Latvijas melioratoru biedrības publicētā informācija

Tā kā zaļās infrastruktūras elementu ierīkošanai nepieciešams izstrādāt projektu, pielikumā sniegta Latvijas melioratoru biedrības (turpmāk – LMB) publiskotā informācija par sertificētiem speciālistiem.²

Lai izvēlētos nepieciešamo projektētāju, pēc tam būvnieku un arī būvdarbu uzraugu, vēlams ieskatīties šajā sarakstā.

SERTIFICĒTIE HIDROMELIORATĪVĀS BŪVNICĪBAS SPECIĀLISTI

Kontaktinformācija:

Latvijas melioratoru biedrības (LMB) Hidromelioratīvās būvniecības speciālistu sertifikācijas centrs (SC)

LMB mājas lapa www.lmb-melio.lv

Struktoru ielā 14, Rīgā, LV-1039

SC vadītājs Juris Kalniņš, tālr.29134805

39.juris.kalnins@gmail.com

Sertifikācijas centrs sertificē hidromelioratīvās būvniecības speciālistus meliorācijas sistēmu, hidrotehnisko būvju projektēšanā, būvdarbu vadīšanā un būvuzraudzībā.

Sertificēto speciālistu saraksts sakārtots pa Latvijas novadiem pēc speciālistu dzīves vietas. Tabulā uzrādīts būvspeciālista uzvārds, vārds, sertifikāta numurs, sertifikāta darbības sfēras un derīguma termiņš. Tālruņa numuri uzrādīti, ievērojot Vispārīgās datu aizsardzības regulas prasības tikai tad, kad būvspeciālisti savos iesniegumos ir piekrituši datu publiskošanai.

Tabulā lietotie saīsinājumi:

3.ailē – **MS** –meliorācijas sistēmas

HB – hidrotehniskās būves

2.ailē sertifikāta numura pirmais skaitlis:

3- projektēšana

4– būvdarbu vadīšana

5- būvuzraudzība.

Par būvspeciālistu aktīvajiem sertifikātiem pārliecināties būvniecības informācijas sistēmas būvspeciālistu reģistrā www.bis.gov.lv.

² <http://www.lmb-melio.lv/sertificesana/sertificetie-hidromeliorativas-buvniecibas-specialisti>

Uzvārds, vārds	Sertifikāta Nr.	Darbu veids	Derīguma termiņš	Tālruņa Nr.
Andris Šulgins	3-00001 4-00003 5-00004	MS MS MS		
Edgars Griķītis	3-01363 5-02014	MS, HB MS, HB	Apturēts	

3. pielikums

Latvijas melioratoru biedrības vēstule Zemkopības ministrijai

Par to, ka normatīvajos aktos nepieciešams iekļaut regulējumu videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementu, meliorācijas speciālisti ZM informē jau pirms vairākiem gadiem.

No LMB vēstules

26.05.2021.

Zemkopības ministrijas

Meža departamenta Zemes pārvaldības un meliorācijas nodaļas vadītāja vietniekam
Valdim Pētersonam

Par hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumiem.

Lai nepieļautu meliorācijas sistēmas bojāšanu, iznīcināšanu vai izmantošanas tiesību ierobežošanu, saskaņā ar Meliorācijas likuma 4. pantu, darbībām meliorētā zemē nekustamā īpašuma īpašniekam vai tiesiskam valdītājam, vai tā pilnvarotai personai VSIA “Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” ir jāiesniedz iesniegums, kurā pamatota iecere un jāsaņem tehniskie noteikumi būvprojekta izgatavošanai. Būvniecības likuma 5.panta pirmās daļas 2.punkts nosaka, ka hidrotehniskām un meliorācijas būvēm tiek izdoti speciāli būvnoteikumi, kuri jāievēro būvniecības procesā un to ievērošanai ir nepieciešamas speciālas zināšanas, kuras iegūst ilgstošā mācību un patstāvīgās prakses rezultātā.

Pamatojoties uz iepriekš minēto LMB uzskata, ka hidrotehnisko un meliorācijas būvju pārbūves un jaunas būvniecības projektus var izstrādāt tikai sertificēti būvspeciālisti.

LMB priekšlikums būvniecības ierosinātajam atbilstoši Latvijas būvnormatīvu prasībām pašam var ļaut ierīkot pirmās grupas būves atjaunošanu, ja tā ir viena īpašuma meliorācijas sistēma vai rakts dīķis, kas atrodas vienā zemes īpašumā un ir reģistrēts meliorācijas kadastra informācijas sistēmā un rakta dīķa ar virsmas laukumu līdz 0,1 ha platībā jaunbūvi nemeliorētās zemēs.

Noteikumu 7.5 nodaļu “Vides aizsardzības nosacījumi” papildināt ar punktu par videi draudzīgu elementu ierīkošanu meliorācijas sistēmās (*Nav iekļauts MK – I.G.*)

4. pielikums

“Saimnieks.lv” raksts par meliorācijas projektu uzsākšanu

Praktiska informācija vieglajā valodā, kā sākt jebkādas darbības viena īpašnieka meliorācijas sistēmās.

Ar ko sākt savu meliorācijas projektu?

Elīna Andiņa, 28-10-2021

Saimnieks LV / 2017.gads (Maijs.)

Meliorācijas sistēmu uzturēšana un atjaunošana ir aktuāla daudziem Latvijas lauksaimniekiem. Taču, ar ko sākt projekta īstenošanu? Par risinājumiem, projekta izveidi, būvnieka izvēli un nozares izaicinājumiem stāsta Angelika Bondare, Latvijas hidromelioratīvo būvnieku asociācijas valdes locekle.

– Tad, kad lauksaimnieks redz, ka viņa apsaimniekotais zemes gabals ir pārlietu mitrs, ir jāsāk domāt par meliorāciju. Norādīšu galvenos punktus, kas būtu jāveic, lai rezultātā nonāktu pie atbilstoša un kvalitatīva meliorācijas projekta.

1. Jāiepazīstas ar informāciju par savu zemes gabalu meliorācijas kadastrā: www.melioracija.lv.
2. Jāatrod sava reģiona meliorācijas inspektors, lai saņemtu konsultāciju par pareizāko rīcību savā zemes gabalā un iepazītos ar svarīgāko informāciju par to. VSIA *Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi mājaslapā* www.zmni.lv atrodams reģionālo inspektoru saraksts. Tāpat inspektors varēs sniegt atzinumu par zemes meliorācijas sistēmu stāvokli gadījumos, ja tiks piesaistīts struktūrfondu atbalsts.
3. Izvērtēt, vai ir iespējams un nepieciešams piesaistīt finanses darbu īstenošanai, izmantojot ES fondu atbalstu (caur LAD). Iespējams, remontdarbus var veikt pašu spēkiem. Ja projekts tiks veikts ar ES fondu atbalstu, būs nepieciešams projektētājs un sertificēts meliorācijas speciālists. Valsts nozīmes meliorācijas sistēmu apsaimniekotājiem vai tiesiskajiem valdītājiem izsludinātā pieteikšanās 1. kārtā pasākumam Atbalsts ieguldījumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības infrastruktūras attīstībā tiek pagarināta līdz 01.12.2019.
4. Sertificēta meliorācijas speciālista piesaistīšana. Latvijas melioratoru biedrības mājaslapā www.lmb-melio.lv iespējams atrast sertificēto hidromelioratīvās būvniecības speciālistu sarakstu, kur arī norādīts, vai speciālisti veic projektēšanu, būvdarbu vadīšanu vai būvuzraudzību.
5. Izvēlēties būvuzņēmumu, kas specializējas melioratīvajā būvniecībā, var arī no Latvijas hidromelioratīvo būvnieku asociācijas biedru saraksta, kas ir pieejams mājaslapā www.hidromelioracija.lv.
6. Kā izvēlēties kvalitatīvu būvniecības darbu veicēju? No 2017. gada 1. maija būvniecības speciālisti tiks klasificēti pēc vairākiem parametriem – profesionālās pieredzes (veiktie projekti, speciālistu kvalifikācija u.c.), finansiālajiem rādītājiem (apgrozāmie līdzekļi, likviditāte – apgrozāmo līdzekļu attīstība pret īstermiņa saistībām, maksāspēja u.c.) un ilgtspējas rādītājiem (kvalitātes vadības sistēmas u.c.).

Ja iepirkums tiek veikts caur Iepirkumu uzraudzības biroju, saimniekam ir tiesības uzstādīt tādas kritērijus, ko viņš uzskata par svarīgākajiem. Proti, var izvēlēties zemāko cenu vai saimnieciski izdevīgāko piedāvājumu, norādot kritērijus un to īpatsvaru, ko pats iepirkuma veicējs uzskata par būtiskākajiem, piemēram, uzņēmuma pieredzes apjoms, garantijas laiks, atmaksas sistēma, cenu nenorādot kā galveno izvēles kritēriju.

Izvēloties būvniecības darbu veicēju, vienmēr svarīgi ir noteiktie darba izpildes termiņi, garantijas laiks un samaksas nosacījumi. Tāpat, saņemot struktūrfondu atbalstu caur LAD, ir iespējams slēgt darījuma konta līgumu, kas nozīmē, ka par veiktajiem darbiem saimnieks savu finansējuma daļu un LAD ES struktūrfondu finansējumu ieskaita darījuma kontā, no kura tiek veikta samaksa par veiktajiem darbiem. Tas gan papildzina samaksas saņemšanu par darbiem būvniekam, bet to var atļauties, ja būvnieks ir finansiāli spēcīgs. Tāpat ir iespējams sadalīt maksājumus vairākās daļās. Noteikti var uzņēmumiem prasīt atsauksmes par viņu iepriekš veiktajiem būvniecības darbiem.

7. Būtu svarīgi, lai uzņēmums tāpat kā sertificēti speciālisti tirgū darbotos vismaz trīs gadus. Citādi ir risks saņemt ļoti sliktas kvalitātes pakalpojumu – no speciālistiem bez iepriekšējās pieredzes. Informāciju par būvniecības speciālistiem var apskatīt Būvniecības informācijas sistēmā bis.gov.lv, kur apkopots būvniecības speciālistu, būvinspektoru un būvkomersantu reģistrs, redzams uzņēmumu apgrozījums, darbinieku skaits u.tml.

8. Ja vēlaties redzēt, kāds ir būvniecības uzņēmuma finansiālais stāvoklis, ieteikums apskatīt arī *Lursoft* datu bāzi www.lursoft.lv, kas ir maksas pakalpojums. Te iespējams redzēt datus par uzņēmuma likviditāti, maksātnespēju u.tml.

Izvēlieties savu projektētāju un būvnieku laikus! Saskaņā ar vides aizsardzības atzinumiem valsts notekas var tīrīt no 1. jūlija līdz 30. novembrim, taču šis periods speciālistiem ir visaizņemtākais praktisko darbu veikšanai. Tieši tāpēc visas iepirkuma procedūras, projektēšanu u.tml. būtu vēlams veikt rudens – ziemas periodā, lai marta sākumā uzreiz varētu ķerties pie pirmajiem darbiem.³

³ Elīna Andīņa, Saimnieks LV (2017/2022). *Ar ko sākt savu meliorācijas projektu?* Pieejams: <https://www.saimnieks.lv/raksts/ar-ko-sakt-savu-melioracijas-projektu>

5. pielikums

Plānā "Prioritārie rīcības virzieni meliorācijas politikā 2021.-2027. gadam" iekļautie rīcības virzieni

Plānā "Prioritārie rīcības virzieni meliorācijas politikā 2021.-2027.gadam" – iekļautas arī dažas tēzes, ka sabiedrība jāizglīto par videi draudzīgiem meliorācijas sistēmu elementiem. Plāns apstiprināts ar MK 2021. gada 12. aprīļa rīkojumu Nr. 238, kas vienlaikus nosaka Zemkopības ministriju par atbildīgo institūciju plāna ieviešanas koordinēšanā un norīko to un plāna ieviešanā iesaistītajās institūcijas plānā noteikto pasākumu īstenošanu nodrošināt no tām piešķirtajiem valsts budžeta līdzekļiem.⁴

4. Rīcības virzieni

1. Klimata pārmaiņu mazināšanai un klimata pārmaiņām pielāgota efektīvas meliorācijas nodrošināšana

Rīcības virzieni

1.1. Valsts un ES finanšu instrumentu atbalsts zinātniskās pētniecības projektiem par zemes meliorācijas pielāgošanu klimata pārmaiņām un nozīmību klimata pārmaiņu mazināšanā atklātos konkursos, atbilstoši publisko iepirkumu likumam bez maksas publiski izplatot pētījumu rezultātus un brīvpiekļuves datubāzēs.

1.2. Valsts un ES finanšu instrumentu atbalsts valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu būvniecībai un uzturēšanai:

- uzturētas visas ūdensnotekas, polderu sūkņu stacijas un hidrotehniskās būves;
- ūdensnoteku un meliorācijas sistēmu atjaunošana un pārbūve, piemērojot videi draudzīgus meliorācijas sistēmu elementus vai “zaļās infrastruktūras” risinājumus.

1.3. Nodrošināta koplietošanas, pašvaldību un viena īpašuma meliorācijas sistēmu uzturēšana:

- nodrošināti optimāli augsnes mitruma apstākļi lauksaimnieciskajai ražošanai meliorētajās lauksaimniecības zemēs;
- nodrošināti optimāli augsnes mitruma apstākļi meliorētajās meža zemes;
- atjaunotas, pārbūvētas un izbūvētas jaunas meliorācijas sistēmas un hidrobūves.

1.4. Normatīvo aktu pilnveidošana:

- apdzīvotu vietu meliorācijas sistēmu noteikšana;
- izstrādāts jauns nozares būvniecības standarts meliorācijas jomā klimata pārmaiņu seku mazināšanai un labāko pieejamo tehnoloģisko risinājumu un tehnoloģiju izmantošanai;

⁴ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/322390-par-planu-prioritarie-ricibas-virzieni-melioracijas-politika-20212027-gadam>

- izvērtētas vides prasības attiecībā uz esošo meliorācijas sistēmu atjaunošanu un pārbūvi;
- skaidrojumi par videi draudzīgu meliorācijas sistēmu elementu un “zaļās infrastruktūras” izmantošanas iespējām meliorācijā;
- izvērtētas prasības par finanšu instrumentu atbalsta nosacījumiem, lai projektu iesniegumu atlasē lielāku nozīmi piešķirtu projekta ieguldījumam klimata pārmaiņu seku mazināšanā un attiecīgā ūdensobjekta vides kvalitātes mērķu sasniegšanā;
- izvērtēta iespēja ieviest Latvijā kompensācijas maksājumu valstij par meliorētas lauksaimniecības zemes pārveidošanu citā zemes lietošanas veidā.

1.5. Nodrošināta iedzīvotāju dzīves kvalitāte, samazinot plūdu risku:

- plūdu un erozijas procesu apdraudēto iedzīvotāju skaita samazinājums Latvijā;
- plūdu draudu novēršana apdzīvotās vietās un laukos, samazinātas applūstošo teritoriju platības;
- veicināta bebraiņu novākšana lauksaimniecības un meža zemēs esošajās meliorācijas sistēmās;
- piesaistīts finansējums jaunu meliorācijas sistēmu un hidrobūvju ierīkošanai.

2. Kvalitatīvas hidromelioratīvās informācijas nodrošināšana

Rīcības virzieni

2.1. Veikta valsts un valsts nozīmes meliorācijas sistēmu inventarizācija

2.2. Veikta viena īpašnieka, koplietošanas un pašvaldību meliorācijas sistēmu inventarizācija

2.3. Nodrošināta aktuālas informācijas pieejamība par meliorācijas sistēmām un hidrotehniskajām būvēm:

- pietiekami cilvēkresursi un materiāltehniskais nodrošinājums meliorācijas kadastra uzturēšanai;
- pilnveidota meliorācijas kadastra informācijas sistēma ar pāreju uz digitālu meliorācijas sistēmu stāvokļa apzināšanu, veicinot vienotu informācijas apriti digitālā formā, dokumentu digitalizāciju, informācijas ieguves metodikas izstrādi un tādējādi radot priekšnoteikumus efektīvai meliorācijas politikas veidošanai, tostarp izmantojot aerolāzerskenēšanas (LiDAR) datus un veicinot tautsaimniecības attīstību, lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas ražošanu, lai samazinātu SEG emisijas, kā arī sekmētu ES klimata un Eiropas zaļā kursa mērķu sasniegšanu.

2.4. Nodrošināta automātisko hidrometrisko posteņu nepārtraukta darbība un hidrometrijas datu iegūšana, apstrāde un interpretācija:

- pietiekami cilvēkresursi un materiāltehniskais nodrošinājums hidrometrisko posteņu darbības nodrošināšanai, apstrādei un iegūto datu interpretācijai;
- iegūti kvalitatīvi hidrometrijas dati.

3. Sabiedrības izpratnes stiprināšana par meliorācijas nozīmību, jauno meliorācijas speciālistu piesaistīšana un speciālistu profesionālās kompetences pilnveidošana

Rīcības virzieni

3.1. Stiprināta sabiedrības izpratne par meliorācijas nozīmi klimata pārmaiņu un to seku mazināšanā

3.2. Stiprināta meliorācijas sistēmu īpašnieku, valsts un pašvaldības iestāžu amatpersonu un darbinieku izpratne un zināšanas meliorācijas jomā:

- meliorācijas sistēmu īpašniekiem sniegtas valsts un pašvaldības iestāžu konsultācijas;
- rīkoti valsts, pašvaldību un nevalstisko organizāciju informatīvie pasākumi sabiedrībai un amatpersonām;
- īstenoti informatīvie un pieredzes apmaiņas pasākumi, semināri, konferences, izdotas publikācijas un novadīti apmācības kursi;
- stabils un pietiekams sertificēto meliorācijas speciālistu skaits;
- nodrošināti kvalifikācijas paaugstināšanas, tostarp mūžizglītības, pasākumi.

1.3. Visu izglītības līmeņu kvalificētu meliorācijas speciālistu sagatavošana:

- nodrošināta kvalitatīva vidējās profesionālās izglītības iespēja;
- nodrošināta kvalitatīva augstākās profesionālās izglītības iespēja;
- sagatavots nozares pieprasījumam atbilstošs visu līmeņu speciālistu skaits;
- veicināta sadarbība starp Latvijas Lauksaimniecības universitāti un studiju prakses vietas devējiem meliorācijas jomā.

6. pielikums

Zaļās infrastruktūras elementi

Īss kopsavilkums no LBTU Vides un ūdenssaimniecības katedras profesora Aiņa Lagzdiņa nodevuma par zaļās infrastruktūras elementiem un to nozīmi.

Zaļās infrastruktūras elementu izvēle katram konkrētajam gadījumam ir atkarīga no konstatētās ūdens kvalitātes problemātikas.

Virszemes noteces un saistītās ūdens augšnes erozijas mazināšanai un attīrīšanai piemērotākie zaļās infrastruktūras elementi ir buferjoslas (buffer strips), zālāja ūdensceļi (grassed waterways), ievalkas (swales), sedimentu uztvērēji (sediment traps), infiltrācijas lauki (infiltration trenches), virszemes noteces uztvērēji (surface runoff inlets), barjeras/uztvērēji grāvjos (barriers/traps in ditches).

Drenu noteces attīrīšanai ieteicams izmantot inteligentās/integrētās buferjoslas (intelligent/integrated buffers), piesātinātās buferjoslas (saturated buffers), koka šķeldas bioreaktorus (woodchip bioreactors).

Zaļās infrastruktūras elementu ierīkošanas vietas un dimensijas ir tiešā veidā atkarīgas no vietai raksturīgajiem apstākļiem – zemes lietojuma veids, sateces baseina izmērs, attīrāmā ūdens apjoms, reljefs un augšnes veids.

Vairāki no zaļās infrastruktūras elementiem uzskatāmi par Latvijā līdz šim nezināmiem ilgtspējīgiem ūdens apsaimniekošanas pasākumiem, kurus var izmantot tuvu ūdens piesārņojuma rašanās avotiem. Zaļās infrastruktūras elementi ir salīdzinoši lēti pasākumi, kurus var ierīkot nelielā mērogā un uzlabot ūdeņu kvalitāti, kas tiek novadīti no lauksaimniecības zemēm, mājdzīvnieku novietnēm un lauksaimnieciskās darbības infrastruktūras objektiem.

Lauksaimniecības zemēs slāpekļa un fosfora savienojumi var nonākt ūdenstecēs un ūdenstilpnēs sekojošos veidos:

- virszemes notece – veidojas gadījumos, kad intensīva lietus vai sniega kušanas rezultātā pieplūstošā ūdens apjoms un ātrums pārsniedz augšnes infiltrācijas kapacitāti. Paaugstinātam riskam ir pakļautas teritorijas, kuras atrodas izteikta reljefa apstākļos, kuras neklāj veģetācija un kurās sastopamas ūdeni vāji filtrējošas mālainas augšnes. Ar virszemes noteci ūdenstecēs un ūdenstilpnēs palielinātā daudzumā var nonākt augšnes un organiskās vielas daļiņas, kā arī ar daļiņām saistītie slāpekļa un fosfora savienojumi. Papildus virszemes noteces ūdeņi var izraisīt augšnes eroziju, kura atkarībā no augšnes noārdīšanās rakstura lauksaimniecības zemēs var izpausties kā plaknes vai gravu erozija. Virszemes noteces veidošanās ierasti ir epizodiska un īslaicīga;
- drenu notece – veidojas platībās, kurās ir ierīkotas drenu sistēmas (drenāža). Drenu sistēmas uztver un novada augšnes vai filtrācijas ūdeņus, kā arī pazemina

gruntsūdens līmeni, tādējādi mazinot klimatisko apstākļu nelabvēlīgo ietekmi un nodrošinot optimālu augsnes ūdens režīmu lauksaimnieciskās darbības īstenošanai. Ņemot vērā, ka drenu sistēmas uztver un novada ūdeni, kas ir filtrējies cauri augsnes profilam, ar drenu noteci ūdenstecēs un ūdenstilpnēs palielinātā daudzumā var nonākt ūdenī viegli šķīstošās slāpekļa (nitrātu slāpekļi) un fosfora (ortofosfātu fosfors) savienojumu formas. Drenu notece veidošanās ir raksturīga laika periodam no oktobra līdz aprīlim, kad pazeminātu gaisa temperatūru ietekmē izkritušo nokrišņu iztvaikošana un lauksaimniecības kultūraugu spēja uzņemt ūdeni augšanas procesu nodrošināšanai ir limitēta;

- gruntsūdens notece – veidojas nokrišņu vai sniega kušanas ūdeņiem infiltrējoties cauri augsnes profilam, līdz tiek sasniegts gruntsūdens līmenis. Gruntsūdens noteci veido nokrišņu daudzums, kas netiek novadīts līdz tuvējai ūdenstecei vai ūdenstilpnei ar virszemes vai drenu noteci. Gruntsūdens notece nonāk ūdenstecēs un ūdenstilpnēs visa gada garumā bez izteiktām sezonālām izmaiņām, nozīmīga upju noteci veidojoša komponente vasaras un ziemas mazūdens periodos. Gruntsūdens notecei raksturīgas zemas slāpekļa un fosfora savienojumu koncentrācijas, izņēmumi var tikt novēroti lokālā mērogā punktveida piesārņojuma avotu tiešā tuvumā.

7. pielikums

Zaļās infrastruktūras elementu izmaksu aprēķins

Kopsavilkums

Zaļās infrastruktūras elementi	Ekskavācija	Sinstētiskie materiāli	Berami materiāli	Zāle, koki	Kopā
Infiltrācijas lauki	123,00	64,00	375,70	30,00	592,70
Ievalkas					
1.var. Bez caurulēm un bez akmeņiem	800,00			30,00	830,00
2.var. Bez caurulēm un ar akmeņiem	800,00		72,00	30,00	902,00
3.var. Ar caurulēm un ar akmeņiem	800,00	90,00	102,00	30,00	1022,00
4.var. Ar caurulēm un bez akmeņiem	800,00	90,00		30,00	920,00
Sedimentu uztvērēji baseini					
1. variants 10x30m, dziļums 0,5m ar caurulēm	409,50	93,00	50,40	70,74	623,64
Šķeldas bioreaktori					
1. variants 20x3m, dziļums 1,2m	588,00	2125,20	1080	28,80	3822,00
2. variants 30x5m, dziļums 1,2m	1470,00	2521,20	2700	72,00	6763,20
Inteliģentās buferjoslas					
1. variants vietās, kur reljefs tam ir piemērots un nepieciešams to mazliet pielabot	400,00	32,00		62,00	494,00
2. variants vietās, kur reljefs tam nav piemērots un nepieciešams visu apjomu izrakt	1500,00	32,00		62,00	1594,00
Infiltrācijas drenāžas lauks, jeb piesātinātās buferjoslas		2303,2			2303,2
Virszemes ūdens uztvērētājs		114	105,00	1,44	220,44
Uztvērējaka		27,80	125,00	12,00	164,8
Drenu filtrs					
1. variants. Tikai grants filtrs virs drenām	253,60	4,00	180	14,40	452,00
2. variants. Grants filtrs virs drenām ar papildus virszemes uztvērēju lielākam ūdens pieplūdumam	253,60	119,40	180	14,40	567,40
Barjeras un uztvērēji grāvjos					
1. variants. Akmeņu krāvums	200,00		241,2		441,20
2. variants. Kārķu pinums	200,00		241,2	170,00	611,20
3. variants. Koka konstrukcijas barjera	200,00		241,2	120,00	561,20
4. variants. Ģeotekstila filtrs	200,00	120,00	241,2		561,20

Infiltrācijas lauki

Infiltrācijas lauki														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Ekskavācijas darbi	m ³	17,00	0,00	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	0	17,00	0,00	51,00	68,00
2	Grunts aizvešana	m ³	11,00	0,48	10,40	1,00	0,00	4,00	5,00	5	11,00	0,00	44,00	55,00
3	Sintētiskie materiāli													
4	Ģeotekstils	m ²	16	0,01	10,40	0,10	3,80	0,10	4,00	0	1,60	60,80	1,60	64,00
5	Beramie materiāli													
6	Akmeņu, oļu krāvējs 40-70mm	m ³	17	0,10	10,40	1,00	14,00	2,00	17,00	2	17,00	238,00	34,00	289,00
7	Grants	m ³	5	0,10	10,40	1,00	14,00	2,00	17,00	0	5,10	71,40	10,20	86,70
8	Zāle	m ²	100	0,01	10,40	0,10	0,20	0,00	0,30	1	10,00	20,00	0,00	30,00
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										9	61,70	390,20	140,80	592,70
Cena dota bez PVN.									Virszedevumi			0%		0,00
									t.sk. darba aizsardzība			0%		0,00
									Peļņa			0%		0,00
									KOPĀ:					592,70
Nepieciešamais darot pašu spēkiem:		Ekskavators, būvizstrādājumi												
Vai nepieciešams būvprojekts:		Nav nepieciešams būvprojekts												

Ievalkas

1.var. Bez caurulēm un bez akmeņiem														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Ekskavācijas darbi	m ³	200,0	0,0000	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	0	200,00	0,00	600,00	800,00
2	Zāle	m ²	100,0	0,010	10,40	0,10	0,20	0,00	0,30	1	10,00	20,00	0,00	30,00
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										1	210,00	20,00	600,00	830,00
										Virsziedvumi		0%	0,00	
										t.sk. darba aizsardzība		0%	0,00	
	Cena dota bez PVN.									Peļņa		0%	0,00	
										KOPĀ:				830,00
2.var. Bez caurulēm un ar akmeņiem														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Ekskavācijas darbi	m ³	200,0	0,0000	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	0	200,00	0,00	600,00	800,00
2	Berāmie materiāli													
3	Akmeņu krāvums 120mm	m ³	1,2	0,096	10,40	1,00	57,00	2,00	60,00	0	1,20	68,40	2,40	72,00
4	Zāle	m ²	100,0	0,010	10,40	0,10	0,20	0,00	0,30	1	10,00	20,00	0,00	30,00
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										1	211,20	88,40	602,40	902,00
										Virsziedvumi		0%	0,00	
										t.sk. darba aizsardzība		0%	0,00	
	Cena dota bez PVN.									Peļņa		0%	0,00	
										KOPĀ:				902,00

3.var. Ar caurulēm un ar akmeņiem														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Ekskavācijas darbi	m³	200,0	0,0000	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	0	200,00	0,00	600,00	800,00
2	Sintētiskie materiāli													
3	Caurule	m	15,0	0,192	10,40	2,00	4,00	0,00	6,00	3	30,00	60,00	0,00	90,00
4	Berāmie materiāli													
5	Akmeņu krāvums 120mm	m³	1,7	0,096	10,40	1,00	57,00	2,00	60,00	0	1,70	96,90	3,40	102,00
6	Zāle	m²	100,0	0,010	10,40	0,10	0,20	0,00	0,30	1	10,00	20,00	0,00	30,00
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										4	241,70	176,90	603,40	1022,00
										Virszdevumi		0%		0,00
										t.sk. darba aizsardzība		0%		0,00
	Cena dota bez PVN.									Peļņa		0%		0,00
										KOPĀ:				1.022,00
4.var. Ar caurulēm un bez akmeņiem														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Ekskavācijas darbi	m³	200,0	0,0000	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	0	200,00	0,00	600,00	800,00
2	Sintētiskie materiāli													
3	Caurule	m	15,0	0,192	10,40	2,00	4,00	0,00	6,00	3	30,00	60,00	0,00	90,00
4	Berāmie materiāli													
5	Akmeņu krāvums 120mm	m³	0,5	0,096	10,40	1,00	57,00	2,00	60,00	0	0,50	28,50	1,00	30,00
6	Zāle	m²	100,0	0,010	10,40	0,10	0,20	0,00	0,30	1	10,00	20,00	0,00	30,00
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										4	240,50	108,50	601,00	950,00
										Virszdevumi		0%		0,00
										t.sk. darba aizsardzība		0%		0,00
	Cena dota bez PVN.									Peļņa		0%		0,00
										KOPĀ:				950,00
	Nepieciešamais darot pašu spēkiem:		Ekskavators, būvizstrādājumi											
	Vai nepieciešams būvprojekts:		Nav nepieciešams būvprojekts											

Sedimentācijas uztvērējs

1. variants 10x30m, dziļums 0,5m ar caurulēm															
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu					
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa	
1	Ekskavācijas darbi	m ³	63,00	0,00	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	0	63,00	0,00	189,00	252,00	
2	Grunts aizvešana	m ³	31,50	0,48	10,40	1,00	0,00	4,00	5,00	15	31,50	0,00	126,00	157,50	
3	Sintētiskie materiāli														
4	Caurules	m	15	0,01	10,40	0,10	6,00	0,10	6,20	0	1,50	90,00	1,50	93,00	
5	Beramie materiāli														
6	Akmeņu krāvums 200mm	m ³	0,8	0,10	10,40	1,00	60,00	2,00	63,00	0	0,80	48,00	1,60	50,40	
7	Zāle	m ²	2.574	0,00	10,40	0,01	0,02	0,00	0,03	2	25,74	45,00	0,00	70,74	
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										18	122,54	183,00	318,10	623,64	
									Virszdevumi					0%	0,00
	*Ekskavācijas darbu un grunts aizvešanas darbu apjoms rēķināts ar pieņēmumu, ka rakšanas darbi tiek veikti 30% no teritorijas														
	Cena dota bez PVN.								t.sk. darba aizsardzība					0%	0,00
									Peļņa					0%	0,00
														KOPĀ:	623,64
	Nepieciešamais darot pašu spēkiem:		Ekskavators, būvizstrādājumi												
	Vai nepieciešams būvprojekts:		Nav nepieciešams būvprojekts												

Šķekdas bioreaktors

1. variants 20x3m, dziļums 1,2m														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas					Kopā	Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi		darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Ekskavācijas darbi	m ³	72,00	0,00	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	0	72,00	0,00	216,00	288,00
2	Grunts aizvešana	m ³	60,00	0,48	10,40	1,00	0,00	4,00	5,00	29	60,00	0,00	240,00	300,00
3	Sintētiskie materiāli													
4	2 kontrolakas	gab	2	0,48	10,40	200,00	300,00	300,00	800,00	1	400,00	600,00	600,00	1600,00
5	Caurules	m	50	0,01	10,40	0,10	3,00	0,10	3,20	0	5,00	150,00	5,00	160,00
6	Pļēve	m ²	166	0,01	10,40	0,10	2,00	0,10	2,20	2	16,60	332,00	16,60	365,20
7	Berāmie materiāli													
8	Šķekda	m ³	60,0	0,10	10,40	1,00	15,00	2,00	18,00	6	60,00	900,00	120,00	1080,00
9	Zāle	m ²	60	0,03	10,40	0,30	0,18	0,00	0,48	2	18,00	10,80	0,00	28,80
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										39	631,60	1992,80	1197,60	3822,00
Cena dota bez PVN.										Virszdevumi				0%
										t.sk. darba aizsardzība				0%
										Peļņa				0%
										KOPĀ:				3.822,00

2. variants 30x5m, dziļums 1,2m														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas					Kopā	Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi		darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Ekskavācijas darbi	m ³	180,00	0,10	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	17,31	180,00	0,00	540,00	720,00
2	Grunts aizvešana	m ³	150,00	0,10	10,40	1,00	0,00	4,00	5,00	14,42	150,00	0,00	600,00	750,00
3	Sintētiskie materiāli													
4	2 kontrolakas	gab	2	19,23	10,40	200,00	300,00	300,00	800,00	38,46	400,00	600,00	600,00	1600,00
5	Caurules	m	50	0,01	10,40	0,10	3,00	0,10	3,20	0,48	5,00	150,00	5,00	160,00
6	Pļēve	m ²	346	0,01	10,40	0,10	2,00	0,10	2,20	3,33	34,60	692,00	34,60	761,20
7	Berāmie materiāli													
8	Šķekda	m ³	150,0	0,10	10,40	1,00	15,00	2,00	18,00	14,42	150,00	2250,00	300,00	2700,00
9	Zāle	m ²	150	0,03	10,40	0,30	0,18	0,00	0,48	4,33	45,00	27,00	0,00	72,00
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										92,75	964,60	3719,00	2079,60	6763,20
Cena dota bez PVN.										Virszdevumi				0%
										t.sk. darba aizsardzība				0%
										Peļņa				0%
										KOPĀ:				6.763,20

Inteliģentās buferjoslas

1. variants vietās, kur reljefs tam ir piemērots un nepieciešams to mazliet pielabot															
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas					Kopā uz visu apjomu						
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa	
1	Ekskavācijas darbi	m ³	100,00	0,00	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	0	100,00	0,00	300,00	400,00	
2	Sintētiskie materiāli														
3	Pārplūdes Caurules	m	10	0,01	10,40	0,10	3,00	0,10	3,20	0	1,00	30,00	1,00	32,00	
4	Koki	gab	25,0	0,05	10,40	0,50	1,00	0,50	2,00	1	12,50	25,00	12,50	50,00	
5	Zāle	m ²	25	0,03	10,40	0,30	0,18	0,00	0,48	1	7,50	4,50	0,00	12,00	
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										2	121,00	59,50	313,50	494,00	
Cena dota bez PVN.										Virszdevumi				0%	0,00
										t.sk. darba aizsardzība				0%	0,00
										Peļņa				0%	0,00
										KOPĀ:				494,00	
2. variants vietās, kur reljefs tam nav piemērots un nepieciešams visu apjomu izrakt															
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas					Kopā uz visu apjomu						
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa	
1	Ekskavācijas darbi	m ³	375,00	0,00	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	0	375,00	0,00	1125,00	1500,00	
2	Sintētiskie materiāli														
3	Pārplūdes Caurules	m	10	0,01	10,40	0,10	3,00	0,10	3,20	0	1,00	30,00	1,00	32,00	
4	Koki	gab	25,0	0,05	10,40	0,50	1,00	0,50	2,00	1	12,50	25,00	12,50	50,00	
5	Zāle	m ²	25	0,03	10,40	0,30	0,18	0,00	0,48	1	7,50	4,50	0,00	12,00	
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										2	396,00	59,50	1138,50	1594,00	
Cena dota bez PVN.										Virszdevumi				0%	0,00
										t.sk. darba aizsardzība				0%	0,00
										Peļņa				0%	0,00
										KOPĀ:				1.594,00	
Nepieciešamais darot pašu spēkiem: Ekskavators, būvizstrādājumi															
Vai nepieciešams būvprojekts: Nav nepieciešams būvprojekts															
Ieteicams izmantot sertificēta hidroinženiera konsultāciju															

Infiltrācijas drenāžas lauks

Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas					Kopā uz visu apjomu					
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Infiltrācijas drenu iebūve DN 110	m	200,00	0,19	10,40	2,00	3,00	3,00	8,00	38	400,00	600,00	600,00	1600,00
2	Kontrolaka plūsmas regulācijai	gab	1	19,23	10,40	200,00	300,00	200,00	700,00	19	200,00	300,00	200,00	700,00
3	Caurules, trejgabals ūdens kontroles vadīšanai akā	kompl	1	0,01	10,40	0,10	3,00	0,10	3,20	0	0,10	3,00	0,10	3,20
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										58	600,10	903,00	800,10	2303,20
Cena dota bez PVN.									Virsziedvumi			0%	0,00	
									t.sk. darba aizsardzība			0%	0,00	
									Peļņa			0%	0,00	
									KOPĀ:			2.303,20		
Nepieciešamais darot pašu spēkiem:			Ekskavators, būvizstrādājumi											
Vai nepieciešams būvprojekts:			Nav nepieciešams būvprojekts											
Ieteicams izmantot sertificēta hidroinženiera konsultāciju														

Virszemes uztvērējs

Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu					
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa	
1	Caurule no zemes virsas līdz kolektoram	m	2,00	0,19	10,40	2,00	3,00	50,00	55,00	0	4,00	6,00	100,00	110,00	
2	Dolomīta šķembas kas ietītas tīklā ar lielām acīm	m ³	2	0,96	10,40	10,00	15,00	10,00	35,00	2	20,00	30,00	20,00	70,00	
3	Grants, oļu bērumš	m ³	1	0,96	10,40	10,00	15,00	10,00	35,00	1	10,00	15,00	10,00	35,00	
4	Zāle	m ²	3	0,03	10,40	0,30	0,18	0,00	0,48	0	0,90	0,54	0,00	1,44	
5	Singālmietīņi	gab	1	0,10	10,40	1,00	3,00	0,00	4,00	0	1,00	3,00	0,00	4,00	
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										3	35,90	54,54	130,00	220,44	
Cena dota bez PVN.										Virszieduvumi				0%	0,00
										t.sk. darba aizsardzība				0%	0,00
										Peļņa				0%	0,00
										KOPĀ:				220,44	
Nepieciešamais darot pašu spēkiem: Vai nepieciešams būvprojekts:			Ekskavators, būvizrādājumi Nav nepieciešams būvprojekts												

Uztvērējaka

Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu					
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizrādājumi	mehānismi	Summa	
1	Otrs virszemes ūdens ievads akā	gab	1,00	1,00	10,40	10,40	3,00	10,40	23,80	1	10,40	3,00	10,40	23,80	
2	Grants, oļu bērumš	m ³	1	0,96	10,40	10,00	15,00	100,00	125,00	1	10,00	15,00	100,00	125,00	
3	Zāle	m ²	25	0,03	10,40	0,30	0,18	0,00	0,48	1	7,50	4,50	0,00	12,00	
4	Singālmietīņi	gab	1	0,10	10,40	1,00	3,00	0,00	4,00	0	1,00	3,00	0,00	4,00	
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										3	28,90	25,50	110,40	164,80	
									Virszieduvumi					0%	0,00
									t.sk. darba aizsardzība					0%	0,00
									Peļņa					0%	0,00
	Cena dota bez PVN.								KOPĀ:						164,80

Drenu filtrs

1. variants. Tikai grants filtrs virs drenām														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Grunts atrakšana līdz drenai	m	4,00	1,00	10,40	10,40	3,00	50,00	63,40	4	41,60	12,00	200,00	253,60
2	Grants	m ³	4	0,96	10,40	10,00	15,00	20,00	45,00	4	40,00	60,00	80,00	180,00
3	Zāle	m ²	30	0,03	10,40	0,30	0,18	0,00	0,48	1	9,00	5,40	0,00	14,40
4	Signālmietīņi	gab	1	0,10	10,40	1,00	3,00	0,00	4,00	0	1,00	3,00	0,00	4,00
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										9	91,60	80,40	280,00	452,00
										Virsziedvumi		0%	0,00	
										t.sk. darba aizsardzība		0%	0,00	
										Peļņa		0%	0,00	
										KOPĀ:			452,00	
2. variants. Grants filtrs virs drenām ar papildus virzemes uztvērēju lielākam ūdens pieplūdumam														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Grunts atrakšana līdz drenai	m	4,00	1,00	10,40	10,40	3,00	50,00	63,40	4	41,60	12,00	200,00	253,60
2	Virzemes uztvērējs	kompl.	1,00	1,00	10,40	10,40	50,00	0,00	60,40	1	10,40	50,00	0,00	60,40
3	Carule un trejgabals	kompl.	1,00	0,19	10,40	2,00	3,00	50,00	55,00	0	2,00	3,00	50,00	55,00
4	Grants	m ³	4	0,96	10,40	10,00	15,00	20,00	45,00	4	40,00	60,00	80,00	180,00
5	Zāle	m ²	30	0,03	10,40	0,30	0,18	0,00	0,48	1	9,00	5,40	0,00	14,40
6	Signālmietīņi	gab	1	0,10	10,40	1,00	3,00	0,00	4,00	0	1,00	3,00	0,00	4,00
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										10	104,00	133,40	330,00	567,40
										Virsziedvumi		0%	0,00	
										t.sk. darba aizsardzība		0%	0,00	
										Peļņa		0%	0,00	
										KOPĀ:			567,40	

Barjeras grāvjos

1. variants. Akmeņu krāvums														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Akmeņi D 100-D 300	m³	3,00	1,00	10,40	10,40	60,00	10,00	80,40	3	31,20	180,00	30,00	241,20
2	Grāvja pārtīršana 20m uz katru pusi	m³	50	0,10	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	5	50,00	0,00	150,00	200,00
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										8	81,20	180,00	180,00	441,20
									Virszdevumi			0%	0,00	
									t.sk. darba aizsardzība			0%	0,00	
									Peļņa			0%	0,00	
									KOPĀ:			441,20		
2. variants. Kārķļu pinums														
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu				
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa
1	Akmeņi D 100-D 300	m³	3,00	1,00	10,40	10,40	60,00	10,00	80,40	3	31,20	180,00	30,00	241,20
2	Grāvja pārtīršana 20m uz katru pusi	m³	50	0,10	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	5	50,00	0,00	150,00	200,00
3	Kārķļu pinums	m²	5	0,10	10,40	1,00	30,00	3,00	34,00	0	5,00	150,00	15,00	170,00
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										8	86,20	330,00	195,00	611,20
									Virszdevumi			0%	0,00	
									t.sk. darba aizsardzība			0%	0,00	
									Peļņa			0%	0,00	
									KOPĀ:			611,20		

3. variants. Koka konstrukcijas barjera															
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu					
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa	
1	Akmeņi D 100-D 300	m³	3,00	1,00	10,40	10,40	60,00	10,00	80,40	3	31,20	180,00	30,00	241,20	
2	Grāvja pārtīršana 20m uz katru pusi	m³	50	0,10	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	5	50,00	0,00	150,00	200,00	
3	Dēļu klājums	m²	5	0,10	10,40	1,00	20,00	3,00	24,00	0	5,00	100,00	15,00	120,00	
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										8	86,20	280,00	195,00	561,20	
Cena dota bez PVN.										Virszdevumi				0%	0,00
										t.sk. darba aizsardzība				0%	0,00
										Peļņa				0%	0,00
										KOPĀ:				561,20	
4. variants. Ģeotekstila filtrs															
Nr. p.k.	Būvdarbu nosaukums	Mērv.	Daudz.	Vienības izmaksas						Kopā uz visu apjomu					
				laika norma (c/h)	darba samaksas likme (€/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Kopā	darbietilpība (c/h)	darba alga	būvizstrādājumi	mehānismi	Summa	
1	Akmeņi D 100-D 300	m³	3,00	1,00	10,40	10,40	60,00	10,00	80,40	3	31,20	180,00	30,00	241,20	
2	Grāvja pārtīršana 20m uz katru pusi	m³	50	0,10	10,40	1,00	0,00	3,00	4,00	5	50,00	0,00	150,00	200,00	
3	Ģeotekstila filtrs	m²	5	0,10	10,40	1,00	20,00	3,00	24,00	0	5,00	100,00	15,00	120,00	
Tiešās izmaksas kopā, t.sk. darba devēja sociālais nodoklis (24,09%)										8	86,20	280,00	195,00	561,20	
Cena dota bez PVN.										Virszdevumi				0%	0,00
										t.sk. darba aizsardzība				0%	0,00
										Peļņa				0%	0,00
										KOPĀ:				561,20	

